

FOAIA POPORULUI

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pe un an 4 cor. 40 bani,
Pe o jumătate de an 2 cor. 20 bani.
România, America și alte țări străine 11 cor. anual.
Abonamente se fac la „Tipografia Poporului“ Sibiu.

Foaie politică Apare în fiecare Duminecă.

Telefon Nr. 146.

Adresa telegrafică: »Foaia Poporului«, Sibiu.

INSERATE:

să primesc la BIROUL ADMINISTRAȚIEI
(Strada Măcelarilor Nr. 12).

Un șir petit prima-dată 14 bani, a doua-oraă
12 bani, a treia-oraă 10 bani.

O rană adâncă.

De Dr. Horia Petra-Petrescu.

Am auzit odată o vorbă grea, am prins o căutătură piezișe — și aduc acum în fața cetitorilor „Foi Poporului“ vorba și căutătura, căci numai astfel o să-mi potolească suflitul de durerea simțită atunci. Știu eu prea bine, că „Foaia Poporului“ pătrunde în casele Românilor noștri dela sate și vreau ca gândurile de mai la vale să le cumpănească bine orice țaran, orice meșteșugar, orice lucrător din fabrici, dela noi ori din America. Sunt gânduri, cari țese par lămurite dela cea dintâi aruncătură de ochi și, totuși, gânduri, păreri, cari n'au intrat cu totul în firea noastră, nu ni s'au prefăcut cu desăvârșire într'a doua natură.

Povestea e scurtă, dar pe cât e de scurtă, pe atât e de dureroasă. Mi-a spus-o un prietin, care a învățat la școli înalte, la universitate. Iacă ce mi-a povestit:

— „Eram pe vară acasă, la părinți. Părinții mei sunt țarani. Mă pregăteam pentru cel din urmă examen, ca să ajung profesor. Muncă grea și istovitoare. Mă scușam cu noaptea în cap ca să pot învăța mai bine și mai mult. Stam în fundul grădinii noastre și nu mă urniam din loc până nu venea mama să mă alunge, zicându-mi: „Da mai lasă și tu cu învățatu ăla, că prea mult îmi boscorodești cu nasu 'n carte!“ Mama, biata, vedeă că stam să mânânc cartea și-mi cetea și oboseala din ochi. — Și, la îndemnul mamei, mă repeziam pe câte un sfert de ceas pe drumul de țară, la plimbare. Să-mi mai mișc și eu puțin țiclolanele. Drumul de țară duce, dupăcum știu, printre holdele țaranilor noștri. Nește holde de-a mai mare dragul. Rar să aude de ani slabi pe la noi! Pământul e gras, n'arai decât să dai puțin cu plugul, și e pământ hodinit, fiindcă îl lucră pe schimbate.

„Cum zic, mă plimbam pe drumul de țară și vedeam până departe, departe țarani de-ai noștri la munca câmpului. Imi sălta inima de bucurie când vedeam atâția românași la lucru. Ici un Român, hăulind, colea altul, colea, departe, altul — se vedeă numai un punct, cămașa albă țărănească. Și așa îmi cădeă de bine, — mi-a spus prietinul meu, — văzând pofta de muncă a țaranului român și simțind vlaga din el. Cum am apucat-o, așa, într'o doară, înainte, am întâlnit un Român. Imi dă binețe Românul și se uită după mine. Ei bine, căutătura aruncată în urma mea, n'am s'o uit nici odată! Căutătura Românului meu spunea lămurit: „Hehei, maică-măiculiță, da maaare boier mai e și ăsta! Cum mai fură timpu'

lui Dumnezeu, drăguțu'! Iacă așa, haida-hai și haida-hai, hoinărește cât e ziulica de lungă. Nu-și bate capu' cu lucru' câmpului. Noi muncim de ne spetim și dumniului — domnișor! Halal de-așa viață!“

„Privirea aia a Românului m'a rănit adânc“, mi-a spus prietinul. „Ca și când mi-ar fi tras cineva câteva palme. Nu mi-a trecut cu una cu două. În ziua aceea au fost zădarnice vorbele de împăciuire ale părinților mei: „Lasă-l în plata Domnului, om prost! Ce știe el ce te frământă pe tine! Ce știe el cum te sbuciumi tu, ca să ieși la liman verde, ajutat de brațele noastre!“ — În ziua aceea am simțit un junghiu la inimă, junghiu, pe care nu-l voi uita.“

Până aici prietinul meu.

— „Atât?“, l-am întrebat eu.

— „Atât!“

— „Nu ai vorbit cu țaranul, care ți-a aruncat privirea?“

— „Nu! L-am lăsat și am trecut mai departe.“

— „Rău ai făcut!“ i-am zis eu. „Trebuie să-l agrăiești, trebuie să te războiești cu privirea aia piezișe și să ieși învingător. Numai așa trebuie să lucr!“

... Și fiindcă, (mai știi, mai știi!) o să cadă rândurile astea și în mâna țaranului român cu pricina, cu toate că nu-mi vine să cred că omul, care cetește gazete să fie așa de înapoiat — scriu aici rândurile astea.

Nu-l urmăresc priviri neînțelegătoare numai pe prietinul meu. De i s'ar fi întâmplat numai lui, odată, ar fi fost floare la ureche! Dar dai câteodată de lipsă de înțelegere și vezi priviri șugubețe, ori chiar desprețuitoare față de un „nădrăgar“, unde nu te așteptai.

Că nu mi-a căzut înaintea ochilor Românul meu, de care a fost vorba mai sus! M-ași fi apropiat de el și i-aș fi spus cam așa:

— „Mă privești de-a călare, bade! De ce? Fiindcă am venit și eu să mai răsflu puțin la aier curat? Nu te uită așa la mine! Mă mir că nu știi un lucru: că și noi, cari nu purtăm cămașe țărănească, ne avem plugul și câmpul nost. După cum trebuie să ari și să sameni dumneata, tot așa trebuie să arăm și sămânăm și noi. Că nu duc coarnele plugului? Le duc și eu, și încă cu greu. Ce crezi dumneata, e ușor să-ți frământâți mintea ca să storci din atâta bucoavnă, din atâtea cărți, adevărul?“

„Dacă simțesti dumneata greutatea plugăritului, își are și învățătura greutățile ei. — Eu nu-ți desprețuiesc munca dumnitale cinstită, ba, dimpotrivă, îi dau toată cinstea. A fi plugar bun, muncitor,

cuminte, e o laudă. De cât de mulți de astfel de oameni avem noi lipsă! Tot așa însă are lipsă neamul și de cărturari de omenie. Eu cred cu tărie, că nu mi-am dat încă neamul de rușine, că muncesc ca să-i aduc bucurie. M'am ridicat din mijlocul dumneavoastră, a țaranilor, și vreau să duc și de-aici înainte o viață în folosul alor mei. Atunci? De ce mă desprețuiește privirea dumnitale? N'ai dreptate, bade, când îmi arunci căutătură piezișe. Ca să trăiască un neam trebuie să aibă felurite clase, trepte sociale, mai pe înțeles spus: felurite straturi de oameni. Nu pot fi toți la fel. Unul e țaran, altul e negustor, altul e profesor, altul e ministru. Fiecare îndeplinește o slujbă. Fiecare trebuie să fie la locul său. Ca să meargă un neam înainte au să fie toți părtașii neamului încredințați până 'n adâncul inimei de adevărul, că fiecare este trebuincios în meseria lui, că este o cătană, care și împlinește datoria, ca și când ar fi pusă la „șilboc“ (la vardă), ca să apere neamul de năvăliri dușmane.

„Vai și amar, bade“, — aș fi zis eu țaranului, — dacă m'ar fi privit și pe mine pieziș, „vai și amar, bade, de neamul, care are mulți oameni în sânul său, cari se urăsc și cari nu vreau să lucre împreună! Neamul ăla este dat pieirii. Căutarea dumnitale mi s'a părut că face parte din focul acela, care vrea să mistuie casa neamului din temelii. Nu, nu te uită așa la mine. Intre țaran și nădrăgar nu este iertat să fie o prăpastie. Noi suntem brațul stâng, țărănimea sunteți brațul drept — amândouă brațele trebuie să se ajute, dacă e vorba să trăiască omul.

„Și alta, bade. Ai fi îndreptățit să te uiți chiondorăș la mine, dacă ai fi avut prilej să vezi cu ochii dumnitale că sunt un taie-frunze la câni. Da, sunt și nădrăgari, cari fură timpul lui Dumnezeu! Sunt ticăloși și între noi. Sunt oameni, de cari ți-e rușine să aduci vorba în mijlocul oamenilor de omenie. Da, spune-mi dumneata cu mâna pe inimă, sunt toți țarării lămură de cinste și de adevăr? N'avem și între țarării oameni, cari își calcă cuvântul și oameni de să-ți tai măneca și să fugi de ei? Așa și cu „nădrăgarii!“ De aceea — nu mă privi așa, de-a călare, bade, că am și eu inimă. Știu că muncești din greu, prețuiesc munca palmilor dumnitale și mă 'nchin în fața sârguinței ce-mi arăți. Dacă n'am plug, încă odată, îmi dau osteneala să 'mi duc plugul minții. Dacă n'am sapă în mână, sap cu condeiul (o muncă de cele mai multe ori tot atât de grea!) și secerișul meu îmi poate aduce tot atât de multe laude vrednicite, ca secerișul dumnitale.“

Dacă n'ar fi prins nici acestea, aş mai fi spus câteva vorbe Românului meu de pe câmp. I-aş fi povestit o întâmplare, care am cetit-o la un scriitor rus, din țara muscălească. Iată și povestea asta:

„A fost odată un om, care a avut mâinile albe. Nește mâni subțiri, de domnișoară, neînvățate cu munca grea a câmpului. Dar stăpânul mânilor ăstora era un om cu multă inimă. Porunceă mânilor să scrie și mâinile scriau în folosul mânilor groase, bătute de vânt și de furtună, în folosul mânilor țărănești. — Omul cu mâinile albe se bucură de mare cinste între consăngeniții săi. Mâinile lui erau aproape sfinte. Unde se arătau li se dă toată cinstea.

S'a întâmplat însă, că a venit o întorsătură dușmănoasă pentru țărănime la cârma țării și mâinile albe au fost silite să scrie lucruri supărătoare pentru ai dela stăpânire. Scrisul mâinii albe se respândea între țărani și deschidea ochii oamenilor, silindu-i să lucre, ca să scape din starea grozavă. Omul cu mâinile albe a fost prins de stăpânire și osândit la spânzurătoare.

Și-acum vine o clipă de groază: omul cu mâinile albe s'a arătat poporului, și-a ridicat mâinile în văzul tuturor și a strigat: „Eu numai binele tău l-am vrut, poporul meu iubit!“ Țăranii, cari steteau adunați, n'au vrut să înțeleagă țipetul ăsta de durere. Au privit *batjocoritor* la mâinile albe ale celui osândit la moarte *pentru ei* și au început să urle: „Jos cu el! Are mâni albe, de domnișor! Mâinile astea n'au muncit!“ Ba, mai mult! În puterea nopții s'au dus unii să taie o bucătică din ștreangul, cu care a fost spânzurat omul cel bun, martirul gândurilor sale curate — fiindcă... se zice că ștreangul spânzuraților te scutește de durere de gât, de gâlcu!... Așa au priceput țăranii ruși chemările la viață adevărată, ale omului cu mâinile albe, ale unui „nădrăgar“ cinstit.

.... Și aş mai fi întrebat odată pe Românul, care mi-a aruncat privirea piezișe: „mă mai disprețuiești? Ești țaranul rus din poveste?“

Spuneți și dumneavoastră, cetitorilor, ce putea să-mi răspundă un Român cu conștiința împăcată?

Sinoadele bisericei greco-orientale s'au deschis la Dumineca Tomii în Sibiu, Arad și Caransebeș. — Deschiderea celui din Sibiu s'a făcut prin I. P. S. Mitropolit Mețianu, care din acest prilej a rostit o frumoasă vorbire ocazională. După deschidere s'a constituit biroul și s'au ales diferitele comisii. A doua ședință s'a ținut Marți. Chestiile mai însemnate ajung în desbatere numai pe la mijlocul săptămânei, — pe când foaia noastră e sub tipar, — de aceea asupra acestora vom raporta în numărul viitor.

Față de desbaterile sinoadelor se observă interes și în sânul poporului. În zilele din urmă am primit mai multe întrebări și cereri. Amintim și aici una: Din *Cincul-mare* ni se cere, ca să raportăm asupra desbaterilor și hotărârilor sinodului. Pentru cei inițiați credem că e destul a aminti numai cuvântul *Cincul-mare*, ca să știe de ce este vorba. O să vedem ce rânduială vreau să facă cei chemați!? Sunt atâtea puncte, unde se vede lipsa unei mâni tari! Iar dacă oamenii nu mai pot răbdă și iasă în publicitate, — cei de sus se supără! Ei bine, atunci cum să se mai spezeze îndreptarea relelor?

Din dietă.

Deputatul nostru Dr. Alexandru Vaida-Voevod învinuit, că ar țineă cu Rușii. De fapt opoziția maghiară face ochi dulci Rusiei.

Dieta și-a început din nou desbaterile după Paști în 22 Aprilie n. În ședința de Joi în săptămâna trecută s'a început discuția asupra bugetului (cheltuelile și venitele țării) pe anul 1914. Din acest prilej a vorbit și deputatul nostru Dr. A. Vaida, care a scos la iveală, că opoziția maghiară, neluând parte la ședințele dietei, nu-și împlinește datorința față de țară, — în schimb însă începe a face ochi dulci politicii rusești.

Vorbirea dlui Vaida l'a supărat pe contele Tisa, care numai decât s'a sculat și a zis, că se miră cum de deputatul nostru aduce astfel de învinuiri opoziției maghiare, deoarece și el (Vaida) este un prieten al acestei porniri de prietenie rusească, ba a stat și în legătură cu frații Gerovski (cari au umblat ca spioni pe la noi).

Di Vaida s'a sculat numai decât și i-a răspuns contelui Tisa, că învinuirile ce i-se aduc sunt absolut fără temei. El n'a stat nici când în legătură cu Ruși, dar din partea guvernului a fost susținut și urmărit, ba a fost trimis la el chiar și un anumit *Duliskovici* (agent, polițist secret), care avea chemarea să afle ufa sau alta dela dl Vaida. Spre acest scop el s'a prezentat la deputatul nostru sub un alt nume. Di Vaida a înfierat în toată goliciumea ei o astfel de luptă și ținuta prim-ministrului Tisa, care prin astfel de mijloace caută să înegrească pe Români în fața conducătorilor Monarhiei și ai Triplei-Aliațe.

În cele următoare dăm părțile mai de seamă din cele spuse de dl Vaida și prim-ministrul Tisa în ședințele dietei din Joi și Vinerea trecută.

Vorbirea deputatului nostru Dr. Alexandru Vaida.

Onorată cameră! E curios lucru pentru stările politice dela noi, că am ajuns eu singur să reprezint opoziția în dietă. Colegii mei deputați români au fost siliți să plece la alt câmp de luptă (la Sătmar, unde tocmai în aceeași zi s'a început desbaterea procesului contra țărănilor din Moftin. *Redacția*.) Iar opoziția maghiară care numără atâtea deputați *nu vrea* să iee parte la ședințe. În felul acesta e un lucru foarte comod a fi deputat *maghiar* opozițional.

Cu totul altcum stăm noi Români. Partidul național român nu poate să-și a-rete puterea în parlament, fiindcă noi avem aici numai 5 deputați. Dintre aceștia unul e bolnav, altul este împedecat a se prezenta prin alte afaceri mari, iar doi inși au trebuit să plece la Sătmar. De aceea nu trebuie să se mire nimenea, dacă noi căutăm a duce o luptă energică afară de parlament. — De pildă în *delegațiuni* noi Români n'avem nici un reprezentant, cu toate că acest popor liferează (dă) destui soldați și plătește atâtea dări la stat.

Emigrările.

În urma ținutei maștere a conducerii statului față de Români, aceștia sunt siliți să emigreze. Nu vreau să vă obosesc mult, de aceea voi aminti numai unele date: În anul 1912 cele mai multe pașapoarte s'au eliberat dincolo de Dealul Craiului, 49 mii 346 de pașapoarte. Și e fapt cunoscut, că în părțile acelea locuiesc mai ales Români.

Cele mai puține pașapoarte s'au dat în ținuturile din stânga Dunării, pe unde locuiesc Maghiarii. — Din 212 mii 276 pașapoarte 126 mii 193 s'au dat pentru bărbați, iar 86 mii 83 pentru femei. Numărul acesta este îngrozitor când vom ști, că înainte de asta cu 10—12 ani cifra din urmă eră numărul total al emigranților. Când și femeile încep să emigreze, atunci asta prevestește pustiirea apropiată a țării.

Mai multă grijă pentru sănătatea cetățenilor!

Și mai îngrijitoare sunt, pentru Români, nu pentru Maghiari, datele cu privire la sănătatea populației țării. În 1912, de pildă, peste jumătate din oamenii morți, înainte de moarte n'au avut medic. În comitate e lipsă de medici. Pe câte 100 mii de locuitori se vin 18 medici. În comitatele Hunedoara și Maramurăș din 100 morți abia 17 au avut înainte de moarte îngrijire medicală, în Solnoc-Dobâca abia 11 din 100 etc.

În ținuturile dintre Dunăre și Tisa, — pe unde locuiesc numai Unguri, — 83 din 100 dintre cei morți au avut medic. Pe acolo s'au luat măsuri cu mult mai bune, pentruca locuitorii să poată avea medici, câtă vreme Români n'au parte de asemenea îngrijire.

Ne trebuie medici Români!

Aud spunându-se, că Români nu merg la medic. Asta e de înțeles, că ei nu se vor duce la medicul, care nu le înțelege limba și prin urmare nu-i poate cerceta cum se cade, să le spună cum să se îngrijească și să mângâie pe bolnav. Dacă primpretorii pun la candidare (indeasă la alegere) în ținuturi românești numai medici, cari nu înțeleg limba poporului, atunci e de înțeles, că Români se lipsesc de ajutorul unor asemenea medici. Oare D-Voastră, domnilor deputați, v'ați duce la un medic cu care nu vă puteți înțelege? Numai veterinarii n'au lipsă să cunoască limba pacienților, căci nu pot să vorbească cu dobitoacele. Cum puteți cere D-Voastră dela Români să se ducă la astfel de medici? Unde medicii cunosc limba poporului, acolo s'a dovedit că Români bucurosi merg la ei, de asemenea se duc în liniște la spital și se lasă operați. (Da, asta o fac oamenii noștri, iar în viitor o vor face și mai mult, dacă se vor convinge, că medicul le vrea binele și nu-i vizitează numai ca să se scape de ei. *Redacția*.)

Ce-i cu făgăduelile prim-ministrului Tisa?

Nu vreau să intru în amănunte, dar luând în considerare aceste date despre emigrări și lipsa de îngrijire pentru sănătatea cetățenilor țării, se vede lămurit, că soarta poporului nostru în țara aceasta e foarte tristă. În urma consfătuirilor avute nu s'a ajuns la nici o înțelegere cu guvernul, nu s'a făcut nici un pact, — cu toate acestea am sperat, că dacă nu s'a ajuns la mult trâmbitata „pace“, măcar dl prim-ministru va împlini făgăduelile date. Până acum însă n'am observat nimic îmbunătățire față de popor. Vorbele bine ticluite au fost frumoase numai pentru ceice cred ușor orice făgădueli. Și ar fi vremea să se

facă ceva din partea guvernului, după multe vorbiri și făgădueli date în dietă!

Ținuturile românești sunt bătute de toate năcazurile: urmele potopului nu s'au șters încă, pedepsele administrative de tot felul, colonizările, copiii mor cu totul, — însuși statistica statului recunoaște fără încunjur, că mortalitatea copiilor e cea mai mare la Români și la Sârbi, — cum și alte rele diferite.

Ce fac deputații maghiari din opoziție?

În loc să contribuie la delăturarea atâtor rele, ce bântue țara, **deputații opoziționali încep a propaga o pornire rusofilă** (încep a lucra pentru o apropiere la Rusia). În același timp însă, pe noi Români ne învinuiesc prin gazetele lor, că suntem iredentiști, cari vrem să rupem Ardealul și să-l dăm României. Când în adunări populare maghiare se fac declarațiuni rusofile, cari sunt părținite de o mare parte a foilor maghiare, — atunci suntem cuprinși de îngrijorare, că această pornire va avea răsunet și în sufletul poporului nostru, și atunci ni se va arunca în față, că noi am fi aceia, cari deșteptăm în sufletul poporului român asemenea porniri trădătoare de patrie, noi cari nici odată nu am făcut propagandă în această direcție. Pentru aceea, de pe acum declar, că partidul meu (adecă partidul național român) nu ia nici o răspundere în această privință, ci lasă întreagă răspunderea asupra aceluia, cari au fost atât de ușuratici a începe astfel de porniri.

În timpul din urmă se susține, că deputatul coleg contele Károli, după ce va sosi acasă (a sosit deja! *Redacția*) din America, va merge la Petersburg împreună cu mai mulți deputați unguri. Inchipuți-vă numai, ce eră, dacă un asemenea s'ar fi lătit despre vr'un deputat slovac, sârb, român ori croat? De sigur, că gazetele maghiare ar sbiera cu indignare și ne-ar învinui de trădători ai patriei.

Poftiți și deschideți ochii aceluia, cari nu vreau să vadă primejdia. Căci totuși curioasă politică externă e aceea, ce se razimă pe o astfel de politică internă, care începând cu procesul Memorandului a îngreunat sute de procese asupra gazetelor și bărbaților nostri politici nemaghiari. Aduceți-vă aminte de marele proces de tră-

dată contra Croaților, care s'a sfârșit cu înfrângere pentru ceice l-au pornit; aduceți-vă aminte de nefericitul proces din Sighețul Marmației, iar azi se începe procesul dela Sătmar în contra Românilor, cari au fost cu de-a săla înfundați la episcopia maghiară dela Haidudorog și cari au protestat contra acestui fapt. Dela un capăt până la celalalt al țării toți suntem trădători de patrie. Aceasta a fost politica guvernelor din trecut, pe care o urmărește și guvernul de acum.

Între astfel de stări sdruncinate interne și naționale, în luna Decembrie din anul trecut toată opoziția a luat o astfel de ținută, care a produs oare-care neliniște în România. Aceeași ținută s'a observat și față de Serbia. Am pierdut deci prietenia Românilor și a Sârbilor. Am avut datorința să amintesc aceste lucruri, în numele partidului meu, căci asemenea porniri aruncate cu ușurință în sufletul poporului, sunt ca iasca aprinsă aruncată pe miriște.

Români și armata.

Protestez cu energie și în fața atacurilor îndreptate contra armatei din partea opoziției maghiare. Guvernul are datorința să desvolte și întărească armata, altcum cele mai frumoase instituțiuni și legile cele mai bune nu prețuiesc nimic, dacă nu avem o armată, în care la vremuri critice să ne putem pune toată încrederea, că va ști să apere monarhia.

Privind însă mai deaproape starea armatei noastre, suntem siliți a recunoaște, că soldații nu sunt mulțumiți cu soarta, pentru că limba lor, mai ales de pe vremea lui Aponi încoace, nu se împărtășește de cinstea cuvenită. Cu toate acestea, poporul român a fost atât de patriotic în împlinirea datorințelor sale, încât și din America își plătește dările în Ungaria, iar feciorii de acolo au venit acasă, pentru că să și îplinească îndatoririle militare.

Care e răsplata?

În schimbul împlinirii datorințelor noastre primim o lege electorală, pe baza căreia în viitor acest popor nu va fi în stare să-și trimită în parlament nici măcar atâția deputați, ca până acum. Iar în **delegațiuni** (unde se debate asupra armatei și a politicii esterne) în anul acesta se observă aceeași formă de mai înainte: nu e ales nici un singur depu-

tat român. **Cerem cu tot dreptul să se țină seamă și de voința noastră. Dacă suntem buni pentru dare și recruți, dacă poporul român e bun pentru susținerea statului, când e vorba de împlinirea datorințelor și de suportarea greutăților, atunci acest popor să fie egal îndreptățit în toate.**

Dacă însă nu voiți să ne recunoașteți ca popor susținător de stat și nu vreți ca poporul românesc să aibă existența sa națională liberă, să aibă drepturi în măsura, în care își îplinește datorințele, când i-se cer recruți și dări pentru susținerea monarhiei, — atunci **poftiți a-i ierta acestui popor dările și recruții**, să vedem, va fi în stare poporul maghiar să poarte singur toate greutățile, dacă pe Români și celelalte popoare nemaghiare le exchideți (delăturați) dela aceste drepturi!? (În sânul deputaților maghiari se face sgomot la auzul acestor cuvinte atât de bărbătești).

Guvernul să îmbunătățească soarta țărănimii.

Dupăcum se știe foarte bine, în Rusia și în România tocmai acum sunt puse la ordinea zilei mari reforme pentru țărânie. De aceea ar fi poate mai cu cale, dacă contele Karoli s'ar duce în Rusia, ca să studieze chestia reformelor agrare și parțelarea moșiilor între țărânie. — Ar fi potrivit, dacă guvernul s'ar ocupa serios cu ideea de a introduce și la noi reforme agrare, ba aceste reforme să se facă și aici atunci când ele se vor înfăptui în țările vecine; căci trebuie să fim convinși cu toții, că **statele nu pot fi zidite și susținute prin baionetele jandarmilor**. Existența acestei monarhii numai așa se poate asigura, dacă ea se va răzimi pe toți cetățenii ei, iar nu în chipul acela, că dela Predeal până la Orșova și până la Bruck vom pune lângă fiecare cetățean câte un jandarm. Și dupăcum nu putem găsi la guvernul de acum bunăvoință și nizuință serioasă de împăciuire și fiindcă vedem, că față de noi și acest guvern urmează ca cele din trecut, în numele partidului meu nu primesc bugetul.

Sfârșind dl deputat Vaida, prim-ministrul Tisa, cătrănit de adevărurile auzite, s'a sculat numai decât, ca să-i răspundă. (Vezi mai departe cele scrise la alt loc al foii).

Cu paloșul. 112

Poveste vitejască din vremea descălecatului Moldovei de Radu Rosetti.

(Urmare).

Amândouă aripile Moldovenilor fiind astfel încunjurate, numai o retragere grabnică putu să scape de nimicire oastea lui Bogdan. În câteva ciasuri ea se afla strinsă întreagă în valea Moldovei, la Pojorița. Dar numai o zi stătută aice. Ungurii folosindu-se de împrejurarea că numărul lor întrecea cu mult pe acel al Românilor, încercase din nou să taie retragerea lui Bogdan. Domnul fu silit să îndărăpțeze din nou. Se oprî la Cornul Luncii unde se dădu o luptă cumplită și Ungurii, la rândul lor, fură siliți să deie înapoi. Bogdan primi aice două vești rele: Stroici după o apărare învieșunată, văzând și el aripile lui

încunjurate, fusese silit să bată în retragere spre Piatra, iar ajutorul Ieșenilor și a Hotinenilor nu se mai putea aștepta. Craiul Cazimir al Lehiu, în urma îndemnului nepotului său, Lajos, trimisese asupra lor o oaste spre a-i supune și ei aveau nevoie de toate puterile lor pentru a se apăra.

Invingerea lui Stroici sileă pe Bogdan să se scoboare în jos pentru, a se întruni cu puterile namestnicului său și a ține pe loc oștile ungurești până la sosirea ajutoarelor din Bârlad și din Codru. Trimise deci poroncă lui Stroici să se retragă înspre Bacău, pornind înainte câteva sute de oameni sub povățuirea unui oștean vrednic, care să ridice întărituri și să sape șanțuri pe tapșanul deasupra Săuceștilor și pe șesurile care dela acest tapșan se întindeau spre Siret și spre Bistrița. Apoi Domnul se îndreptă cu toată oastea spre Smirodava, însărcinând cu acoperirea retragerii pe Mihu cu trei mii de oameni, pe jumătate călări și pe jumătate pedestri.

În ziua aceasta nu se dădu nici o luptă,

căci Ungurii prinsese de veste târziu că Români se dau înapoi: numai înspre seară străjile lor se arătară în depărtare.

Mihu își oprî cetele pe la asfințitul soarelui în dreptul Ciumuleștilor; ele tăbăriră pe amândouă malurile Moldovei, iar otacul lui Mihu era așezat pe malul stâng, lângă capra podului umblător.

Soarele asfințise când se auzî o trâmbită sunând dincolo de Moldova și se văzû, venind spre pod; la pas, o ceată de zece călăreți, încunjuțați de vro trei-zeci de Moldoveni. Când ajunseră la malul apei, unul din călăreți descălecă și, însoțit de trei Români, trecu cu șaica pe malul stâng, iar ajuns acolo, se îndreptă spre Mihu care se afla cu Petrea Cărăbuș și aștepta să i se aducă mâncarea.

Noul venit purtă un coif a cărui vizieră închisă lăsa să i se zărească numai ochii și nasul prin un fel de gratie, și o cămeșă de zale acoperită pe piept, pe umere și pe brațe, cu platoșe de oțel și strinsă la cingătoare cu o curea groasă de piele, împodo-

Procesul dela Sătmar.

De Joi în 23 Aprilie n. gândurile întregului neam românesc sunt îndreptate spre Sătmar, unde în această zi s'a început desbaterea procesului contra celor 35 vrednici români de legea greco-catolică, în frunte cu neînfricatul preot *George Murășan* din Moftinul mic. — Un proces contra atâtor „răsvrațiți“ n'a mai fost de multă vreme. De aceea și lumea românească urmărește cu viu interes cele ce se petrec în aceste zile la Sătmar. — Aci se făuresc azi noi acuze, noi învinuiri contra unor creștini pașnici, cari au făcut „păcatul“ de-a declara, că ei nu vreau să-și lase *limba* și *legea*, cele mai scumpe comori ale unui neam. Pentru iubirea față de legea și limba strămoșească însufleții țărani din Moftin au fost anul trecut deținuți mai mult timp în închisoare, iar acum sunt târâți din nou în fața judecătoriei.

Ah soarte, soarte, până când atâta suferință!? Azi, în veacul al douăzecilea, când toate popoarele se străduiesc tot mai mult la cultivarea limbii și credinții lor, — noi dacă facem același lucru suntem luați la ochi, suntem persecutați, suntem spionați în fel și chip!

E o stare aceasta, care ar trebui să ne ducă la desperare, să ne facă să gândim la alte lucruri... Dar n'avem lipsă a cugetă la așa ceva. Soarele dreptății nu mai poate întârzi mult. În zilele noastre un neam nu se mai poate nimici, iar limba lui și mai puțin. În curând va trebui să ni se dea drepturile noastre firești. Cele ce fac azi cărmuitorii noștri, sunt dintre ultimele lor eforturi. *Iar acestea nu ne înfrică, ci ne oțelesc tot mai mult.*

Dar să vedem, în jurul la ce se învârtă procesul dela Sătmar? Cari sunt relele puse în cărca pașnicilor creștini din Moftin?

Desbaterea procesului.

Interesul Românilor față de acest proces, i-a îndemnat pe mulți din jurul Sătmarului, ba chiar și din alte părți, să ia drumul spre Sătmar, unde să vadă cu ochii monstruosul proces. Au venit preoți și învățători, cum și mulți țărani din comitatele Sălaj, Arad, Bihor etc. Dintre membrii comitetului național sunt de față domnii: Dr. Teodor Mihali, Dr. Iuliu Maniu, Dr. Ștefan

C. Pop, Dr. Vasile Lucaciu. Foile românești mai mari dela noi încă sunt reprezentate, de asemenea unele foi din România, cum și mai multe gazete maghiare și germane.

Desbaterile se încep în sala tribunalului, fiind conduse de Dr. Iosif Némethi ca președinte, iar Dr. Alexandru Jeney și Dr. Victor Rozgony, ca judecători. Acuză (învinuirea) o susține procurorul Dr. Fabo Zoltán.

Cine sunt acuzații?

După deschiderea ședinței președintele dispune aducerea în sală a acuzaților. Cu totul sunt citați 35 de acuzați și 30 de martori. Acuzații sunt: 1. George Murășan (de 55 ani), preot gr.-cat. în Moftinul mic (învinuit cu ațâțarea poporului); 2. Ioan Ceghi sen., plugar (63 ani); 3. Iacob Moldovan, plugar, (31 ani); 4. Petru Tarța, plugar (23 ani); 5. George Boariu, plugar-ziler (45 ani); 6. Andrei Botiș, vizitiu la moșie (19 ani); 7. Vasile Șuta, plugar (17 ani); 8. Grigore Borota, zidar (35 ani); 9. Grigore Bontea, pădurar (33 ani); 10. Vasile Pop, plugar-ziler (18 ani); 11. Vasile Tot, plugar-ziler (18 ani); 12. Maria Andrei măr. Vasile Pinteș (32 ani); 13. Ioan Ceghi jun., vice-primar (36 ani); 14. Ioan Varju, plugar-ziler (20 ani); 15. Ștefan Șoncodi jun., plugar (19 ani); 16. Pavel Șoncodi, plugar (28 ani); 17. Augustin Cadar, plugar (19 ani); 18. Maria Andar măr. Ioan Tarța (26 ani); 19. George Tarța sen., ziler (57 ani); 20. Grigore Bala, ziler (27 ani); 21. Ioan Silaghi, ziler (19 ani); 22. Ioan Tursan, cantor-învățător (22 ani); 23. George Șuta, plugar-ziler (30 ani); 24. Mihai Gărduș, plugar (32 ani); 25. Alexandru Pop, plugar (31 ani); 26. Ioan Vălean, plugar (65 ani); 27. Pavel Variu, plugar (20 ani); 28. Vasile Borota (33 ani); 29. George Danilă, învățător din Sanislău; 30. Petru Rațiu (65 ani, a murit); 31. Vasile Sereni (30 ani), s'a dus la America; 32. Romul Bontea (15 ani), s'a dus la America; 33. George Oros, polițist în Mișcolț (nu s'a înfățișat) și încă doi inși.

Apărătorii acuzaților sunt domnii: Dr. Iuliu Pordea, avocat din Cluj, apără pe părintele Murășianu și va da lămuriri în cauza episcopiei maghiare; Dr. Aurel La-

zar, avocat din Oradea mare și Dr. Romul Boila, avocat din Diciosânmărtin, vor cerne netemeinicia învinuirilor în ziua cu pricina; Dr. Petru Poruțiu, avocat în Bistrița, apără pe cele două femei; Dr. Doboși, avocat în Sătmar, apără pe unii acuzați, iar Dr. Cornel Bohățel, apără pe minoreni. Dr. Ioan Ciordaș va scoate la iveală părerile din punct de vedere bisericesc.

Ce învinuiri se aduc acuzaților?

Procurorul cere osândirea a 31 de acuzați pentru **crimă**, săvârșită prin aceea, că s'au împotrivit contra autorităților și au atacat pe vicarul Iaskovici și pe prim-pretorul Madarași. Istoricul acestei întâmplări este, pe scurt, următorul: În 10 Aprilie n. 1913 înainte de ameză, vicarul Iaskovici, însoțit de prim-pretorul Madarași, a venit să viziteze biserica din Moftinul mic. Ei au cercetat pe preotul George Murășan în biserică. Câțiva oameni: Ioan Ceghi sen., Iacob Moldovan, Petru Tarța, Andrei Botiș, George Varju și Vasile Șuta, la îndemnul preotului Murășan, în fruntea unui mare număr de credincioși, între injurături și provocări (cătră vicar de a se depărta, au atacat pe vicarul, l-au depărtat de lângă Murășan și l-au scos în stradă. În această învâlmășeală Petru Tarța și Andrei Botiș i-au dat câțiva pumni în spate. Vasile Șuta înhățase de haine pe prim-pretorele, iar mulțimea întăritată a împedecat pe jandarmi de a putea păstra ordinea. Când cei atacați au părăsit curtea bisericeii, ei au fost huiduiți și luați la fugă cu bolovani.

Aceleași scene s'au petrecut în aceeași zi după ameză. Iaskovici, însoțit de Madarași, a venit din nou în sat, dar acum ca să viziteze școala. — N'au isbutit însă, căci o ceată din cei acuzați, au trimis acasă băieții de școală și au încuiat ușa școlii, iar mulțimea a încunjurat pe cei doi mătădori, strigându-le: „Nu ne trebuie popă ungu“, „nu-l lăsați să între în școală“, „bateți jandarmii, că n'au voie să puște“. Toate aceste s'au făcut iarăși la îndemnul preotului Murășan. Iaskovici și soții au părăsit de grabă comuna.

Astfel a prezentat procurorul întâmplările din 10 Aprilie n. 1913. Iar pentru nesupunerea credincioșilor, el face răspunzător pe părintele Murășan, care nu numai n'a încercat să domolească poporul, ci din

bită cu scoici de oțel. Partea de dinainte a coapselor, genunchii, fluerile și picioarele erau asemenea acoperite cu platoșe de oțel; la cingătoare era prinsă, în partea stângă, o spadă lungă și lată, cu mânerul în chip de cruce, cu teacă de oțel, iar în partea dreaptă spânzura un junghier, lung de două palme. La trei pași de Mihai, Românii oprindu-se, se oprî și noul venit.

— Ce este? întrebă Mihai, și cine-i oșteanul pe care îl văd cu voi.

— Căpitane, răspunse unul din Români; mai dinioarea eram împrejurul focului când am văzut venind pe drum, despre Neamțu, acești zece călăreți. Ne-am pus de-acurmezișul și le-am strigat să steie și să spuie cine sunt. Dintre dânșii o ieșit acest om și mi-o vorbit într'o limbă străină, dar din cuvintele: Căpitan Mihai, care le rostea neconținut, numai decât am înțeles că ne cere să-l aducem la Dumneta, ceea ce am și făcut.

— Cine sunteți, zise atunci Mihai străinului, și ce voieți cu mine?

Dar străinul îi răspunse rusește:

— Dumneta ești Căpitanul Mihai?

Mihai care, în vremea cât stătuse la Liov, învățase bine atât rusește cât și leșește, răspunse în aceeași limbă:

— Da, eu sunt, dar Dumneta cine ești?

— Eu sunt Măhnitul, sluga credincioasă a Cavalerului Căinții care așteaptă pe celalalt mal.

— Și cine este Cavalerul Căinții, de unde vine el și ce voiește cu mine? întrebă Mihai mirat.

— Stăpânul meu, Cavalerul Căinții, este un tânăr leah de neam mare, care mergând în Țara Franțuzească a cucerit acolo slavă mare în războaie și a dobândit astfel pintenii de aur dela Craiul franțuzesc.... Dar dușmanul omenirii împingându-l, el, într'o clipă de rătăcire, a avut nenorocirea să jicnească adânc tocmai pe acea pe care o iubea peste tot. Rătăcirea lui însă n'a ținut mult: recunoscându-și vina a venit la dânsa și i-a cerut iertare. Dar ea n'a vrut să-l ierte până ce stăpânul meu

nu-i va fi dovedit căința lui prin fapte. Atunci el s'a legat că va străbate toate țările creștine, câte se întind din Țara Franțuzească până la păgâni și că în fiecare țară va face câte-o izbândă mare, apărând pe cel slab și drept în potriua celui tare și nedrept. Apoi întorcându-se dela hotarul păgânilor pe alt drum, va urmă în vremea întoarcerii la feliu ca la ducere, până ce va ajunge iar lângă iubita lui. În acest răstimp el s'a jurat să nu destăinuiească numele său nimănui, luând pe acel de: Cavaler al Căinții și să nu schimbe măcar un cuvânt cu nimeni decât cu mine fără neartă trebuință și, mai ales, să nu arate fața lui nimănui. Jumătate din jurământ este împlinit, am ajuns de astă primăvară la hotarul păgânilor și acum ne întoarcem înapoi în Țara Franțuzească. Auzind că Craiul unguresc a pornit cu oaste mare asupra voastră, spre a scoate pe Domnul vostru, Bogdan, care este laudat de toți ca vrednic și drept și a pune în locul lui pe altul, cunoscut prin fărădelegile lui, stă-

contră l-a ațâțat la nesupunere. De aceea cere pedepsirea părintelui și a celorlalți vinovați.

Ascultarea părintelui Murășan.

Acuzatul cere să poată vorbi românește. Asta și din cauză, că parohienii lui înțeleg mai bine această limbă. Cererea se primește, numindu-se un tălmăciu. Tot româneste vor fi ascultați și ceilalți acuzați.

Părintele Murășan începe românește și spune între altele următoarele: Înștiințarea despre vizita vicarului episcopesc Iaskovici am primit-o într'o zi de serbătoare. Eu îndată am anunțat despre aceasta pe credincioșii de pe amvon. Ei au primit vestea cu multă nemulțumire. Credincioșii nu voiau să primească pe vicar mai ales în școală. Văzând atâta nemulțumire, am dat poporului următorul sfat: Eu nu pot să fac nimic, deoarece mie îmi sunt legate mâinile. Dar dacă voi nu voiți să-l lăsați să intre în școală, să-i spuneți, că ați înaintat protest la Papa dela Roma, să aștepte deci și el, vicarul, rezultatul protestului. Dar să nu vă împotriviți jandarmilor, căci din asta se poate naște năcaz mare. — Era în ziua de 10 Maiu; mă aflam în biserică, unde serviam sfânta misă (liturghia), când între ciasurile 9—10 intră în altar un preot însoțit de un civil. Pe cel din urmă l-am cunoscut, era protopretorul Madarași. Preotul, care era Iaskovici, a pășit spre mine și s'a prezentat. Eu i-am răspuns: Intre alte împrejurări m'aș fi bucurat de vizita Dumnitale, dar așa, aflându-mă la sfânta slujbă, nu! — Până s'a petrecut această scenă, poporul s'a îmbulzit spre noi, dacă-mi aduc bine aminte, sub conducerea lui Iacob Moldovan, ne-a încunjurat și mereu strigau către Iaskovici: **Afară! afară!** — Iaskovici, văzând neliniștea poporului, a dat să iese din biserică, dar s'a întors din nou să-și ia pălăria, pe care o uitase în altar. Eu n'am văzut ce s'a mai întâmplat, dar am auzit, că poporul strigă mereu: **Afară! Ieși afară!**

Președintele: Dumneata n'ai auzit clopotele sunând?

Păr. Murășan: Ba da, am auzit, dar asta s'a mai întâmplat și de altădată, că la ieșirea din biserică copiii, în glumă, trăgeau clopotele. În fine am ieșit cu toții din biserică. În stradă protopretorele s'a întors spre mine și mi-a declarat, că ei reprezintă puterea statului și vreau să viziteze și

școala. După cât știu au plecat apoi ambii spre școală și s'au încercat s'o viziteze fără știrea mea. La noi în Moftinul-mic sunt două școli.

Văzând însă primpretorul și vicarul furia poporului au plecat, după cât știu, la Domahida, unde încă voiau să facă „inspecție“. Ajunși acolo au poruncit jandarmilor să alerge la Moftin și să facă liniște. — N'au trecut nici 10 minute, după plecarea vicarului și a primpretorului din Moftin, și iată-i pe jandarmii călări, dând năvală în sat. În fața acestor stări întărirea poporului a ajuns la culme. Tot satul era afară pe uliți. În fața școlii erau cei mai mulți: Bărbați, femeii și copiii duceau două cară de cărămidă în curtea școlii, ale cărei porți erau deschise. Jandarmii călări, fără a îndruma pe oameni la ordine după cum prescrie legea, dau năvală în galop pe poartă și strâmtoresc pe cei din curte de garduri și de păreți. Unii dintre cei atacați fără de veste luară niște lațuri de lemn și le ținură înaintea lor, să nu-i calce cu caii, alții, cari stăteau pe drum, înfuriați de neașteptatul atac al jandarmilor, au apucat în mâni bruci de pământ și aruncară asupra celor doi din trăsură. Jandarmilor însă nu le-a făcut nime nimic. Intr'aceea s'a produs o groaznică învălmășeală. Jandarmii loveau fără cruțare, cu toate că nimenea nu-i atinsese cu nici o vorbă.

Președintele: Drept este, că Dumneata ai trimis pe Ceghi și Moldovan din casă în casă răspândind vestea să nu primească pe vicar?

Păr. Murășan: Nu-i adevărat. Ioan Ceghi a umblat cu o scrisoare în cauza algerii de învățător. — Mai departe declar, că eu n'am agitat poporul, ci din contră am căutat să-l liniștesc. Cât pentru mine, ca preot, pot să mă supun ordinațiunilor dela Papa, dar poporul nu poate să-și vândă limba și legea. Acestea nu sunt o marfă de lăpădat.

Ascultarea altor acuzați.

Sfârșindu-se ascultarea părintelui Murășan urmează acuzatul **Ioan Ceghi** sen., care declară că nu se simte vinovat. El i-a spus vicarului numai atâta: Poftim și ieși afară din biserică, dar nu l-am lovit. El nici nu știu cine e. Dacă cumva vicarul a fost lovit, Moldovan nu știe de cine. Acuzatul i-a spus numai atâta, că lor nu le trebuie doi preoți, când abia pot susține unu.

Iacob Moldovan încă declară, că nu se simte vinovat. Altcum și el a strigat către vicar să iasă afară din biserică, dar nu l-a atins și nici nu știe cine ar fi dat în el. Ceva sunet de clopote a auzit, dar asta n'a fost alarm. Nu-i adevărat, că părintele Murășan ar fi ațâțat poporul. Acesta din priceperea lui a făcut ce-a făcut. E drept însă, că poporul striga: Nu ne trebuie alt popă!

Andrieu Botiș declară, că poate într'atâta să fie vinovat, fiindcă a întins un furcoiu de fer către jandarmii călări, când aceștia voiau să-l calce cu caii.

Femeia **Maria Ioan Tarța** și alți câțiva acuzați încă se declară, că nu se simt vinovați. Din contră, vina este a jandarmilor, cari au năvălit cu caii asupra mulțimii. Poporul a fost deci silit să se apere, care cum a putut: cu lațuri, ce tocmai erau în apropiere, altul cu un furcoiu, dacă l-a prins în mână etc. De vicar nu s'a atins nimenea, iar jandarmii încă n'au fost atacați.

Acuzatul **George Dănilă**, învățător în Sanislău, e nepotul părintelui Murășan. El venise înainte cu o zi să cerceteze pe unchiul său. Din cauza aceasta a fost învinuit, că el încă ar fi ațâțat poporul. O astfel de mărturisire ar fi făcut mai nainte acuzatul Iacob Moldovan către jandarmi. — Acum se ridică însă Moldovan și spune: Eu am făcut o astfel de mărturisire, dar e falsă, e minciună! Am fost însă silit să fac aceasta, căci voiam să scap din închisoare, având acasă femeia bolnavă. Și-apoi jandarmii nu-mi dădeau pace, că se descoper cel puțin pe un agitator, care a pus la cale aceasta mișcare a noastră. Din acest motiv am numit odată pe Dănilă.

Un alt vinovat este bătrânul **Augustin Cadar**, care în fața unei mulțime la primărie, în ziua cu pricina (ar fi zis: Maghiarii vreau să ne răpească limba și religia, măcar că noi suntem mai mulți, noi plătim darea cea mai multă, noi dăm cătane mai multe și mai bune. Unguri-s proști, ei vorbesc o singură limbă, noi două.

Fasiunea vicarului Iaskovici.

La cererea apărătorilor președintele dă cetire mărturisirilor vicarului Iaskovici. (El a fost omorât când cu bomba aruncată la Dobrițin. *Red.*)

După cetirea acestor mărturisiri, advocatul **Dr. Iuliu Pordea**, în numele apără-

pânul meu s'a hotărât să vă aducă ajutorul brațului său. (El a întrebat pretutindeni care din fruntașii moldoveni este mai slăvit prin faptele lui de vitejie și de pretutindeni i s'a răspuns că mulți viteji numără Țara Moldovei printre fiii săi, dar că cel mai viteaz dintre toți vitejii ești Dumneta. Și incredințându-se stăpânul meu că într'adevăr așa este cum vorbește lumea, iată că a venit drept la Dumneta și, el oprit fiind de jurământul său să vorbească cu Dumneta, m'a trimis pe mine să-ți zic așa: Căpitane Mihule, primești Dumneta oare ca de acum înainte și până la sfârșitul acestui războiu, Cavalerul Căinții să-și așeze cortul la otacul Dumitale și să fie tovarăș cu Dumneta în lupta dreaptă ce o porți spre a-ți feri neamul și țara de rușine și de nedreptate?

Mihu ascultase mirat această lungă cuvântare. Din spusele lui Landi, din acele ale soțiii acestuia și din cărțile care le cetise la el, avea cunoștința de jurămintele făcute altă dată de către cavalerii din

Apus, pentru a ispăși vre-un păcat sau spre a mișcă inima iubitei, dar credea că asemenea întâmplări sunt lucruri ale trecutului, care nu se mai văd. Povestirea străinului găsi răsunet în simțirile lui cavaleresti și în starea inimii lui. Dar își zicea că dacă păcatul l'ar fi împins să greșască Ilenei, o pedeapsă ca aceea ce și-o impusese Cavalerul Căinții iar fi părut lui prea mică. Deci fără a stă la îndoială, el răspunse Măhnitului:

— Du-te și spune Cavalerului Căinții că primesc cu bucurie ca el să-și așeze cortul la otacul meu și că voi fi mândru să lupt pentru o pricină sfântă lângă un viteaz ca el. L'ași pofti la masa noastră oștenească, dar jurământul lui neiertându-i să-și arăte fața, greu ar putea să mănânce având pe cap coiful închis.

Măhnitul se închină și ducându-se la șaică, trecu iar dincolo. În curând Cavalerul Căinții cu Măhnitul, cu opt călăreți înarmați și cu doi cai purtând pojijia, se aflară pe malul stâng al Moldovei. Cava-

lerul Căinții încă nu descălecuse. El lera îmbrăcat în fier dela cap până la picioare. Purtă un coif împodobit cu pene de păun vâpsite în negru, la care se vede o singură deschizătură, în curmzișul lui, la înălțimea ochilor. La cingătoare îi atârna o spadă lungă în partea stângă, un junghier în cea dreaptă; brațul drept trecea prin cureaua unui scut de oțel în trei muchii, pe care se vede zugrăvit un păun negru pe un câmp de argint. La călcâii lui se vedeau pinteni de aur. Calul, mare și puternic, era acoperit cu platoșe de oțel pe frunte, pe gât, pe șale și pe piept. De oblâncul de dinainte a șalii era atârnat un buzdugan greu, pene de păun vâpsite în negru împodobeau șaua. Cei opt călăreți care urmau erau tot oameni zdraveni, acoperiți cu zale și înarmați cu spezi, junghiere, buzdugane și sulii. Unul din ei ținea în mână sulita Cavalerului, lungă și grea, având la vârf o flamură roșie care era cusută pe un câmp negru.

torilor face următoarea declarație: Apărarea va avea să se ocupe de aproape cu cele spuse de martorul Iaskovici. Iar pentru că nu cumva această critică legală să facă pe cineva a crede, că noi am fi călăuziți de cine știe ce pră personală, — în numele apărătorilor declar, că deși condamnăm faptele numitului martor, cunoscute în acest proces, condamnăm cu toată tăria și atențatul dela Dobrițin.

Ascultarea martorilor

s'a început Vineri, în ziua a doua a procesului. Cel dintâiu a fost ascultat primpretorul **Madarasi**, care pe lângă Iaskovici e martor principal. El spune cum a însoțit pe vicar și cum s'au dus la biserică, iar vicarul a intrat în altar. Atunci deodată a auzit clopotele sunând într'o dungă, poporul s'a adunat cu totul și împingea pe vicar spre ușe, iar unii i-au dat trei pumni în spate. La asta au fost îndemnați și de preot, care a făcut un semn cu mâna în forma cum se dă semnul de binecuvântare.

La auzul acestor mărturisiri numai decât a intrat la mijloc apărătorul **Dr. Pordea**, care îi pune mai multe întrebări primpretorului: Dumneata ești reformat, de unde cunoști semnul nostru de binecuvântare? De unde ai știut că în Moftin e febre? Ai fost însărcinat să mergi în comună? De cine? etc.

Madarasi răspunde: Nu cunosc semnul de binecuvântare în biserică românească, dar am cugetat, că acela e. Asupra întrebării a doua primpretorul nu dă răspuns. La urmă spune — că printr'un act cu numărul atâta..., al cărui cuprins, e secret.

Apărătorul Pordea: Asta nu-i adevărat! Un act, care poartă număr oficial nu poate fi secret!

Tot asemenea au pus mai multe întrebări și apărătorii **Dr. Ciordaș**, **Dr. Lazar** etc. — **Madarasi** de multe ori se încurcă și nu știe, ce să răspundă. La întrebarea prezidentului: Cum injurau oamenii? — el a răspuns: Asta nu știu! Ei vorbeau românește și eu nu știu nici o vorbă din această limbă. Dar când ne-am dus la școală poporul amenință și injură pe jandarmi, dând în noi cu tină.

Un alt martor este învățătorul **Nichita Cirs**. El spune, că Ioan Ceghi și Iacob Moldovan au luat mânerul dela ușa școlii, prin cecece au împedecat vizitarea școlii; Vasile Pinteau e celce a trimis copii acasă din școală. Președintele confronțază pe acuzații susnumiți cu Cirs. Ei îi strigă învățătorului Cirs, că el nu spune adevărul. Asta din cauză de răzbunare, fiindcă la o alegere de învățător ei n'au votat pentru un neam al lui Cirs. — Mai mulți acuzați îi strigă lui Cirs în față, că el încă stăruia înainte de venirea vicarului, ca acesta să nu fie lăsat în școală.

Martorul **Ioan Bontea** spune, că n'a văzut pe nimenea dând în vicar, dar pe el (pe martor) l-au năcăjit mult jandarmii, poate cu gând ca să-l facă să mărturisească cine știe ce.

Un băiat de 12 ani încă a fost ascultat ca martor. La întrebarea președintelui, că: Cine v'a spus despre venirea domnilor să viziteze școala? — băiatul răspunde: Domnul părinte a zis să venim la școală în haine curate, că sosește inspectorul. Acasă ne-a trimis domnul învățător **Nichita Cirs**. — Apoi a întrebat președintele: Văzut-ai tu ce făceau jandarmii? — iar băia-

tu a răspuns: Ei băteau oamenii cu teaca dela săbii. (În acest moment copilul e podidit de plâns, aducându-și aminte de cele văzute atunci).

Un alt băiat de 8 ani spune tot așa, că părintele **Murășan** le-a dat în grije să se îmbrace în haine curate, când va veni vicarășul. — Președintele îi amintește, că la ascultarea primă băiatul a mărturisit, cum că: părintele **Murășan** i-a trimis acasă din școală. — Băiatul răspunde: Domnul învățător **Cirs** mi-a dat o pițulă și mi-a zis să spun atunci așa...

După aceea au mai fost ascultați câțiva martori unguri, cari aveau să dovedească cum s'a pus la cale „agitația“. Unul dintre ei, deși de neam străin, a făcut astfel de mărturisiri, încât s'a putut constata, că renegatul învățător **Cirs** a spus la prima ascultare multe lucruri cu totul altcum, decum s'au întâmplat.

În fine **procurorul** se declară mulțumit cu mărturisirile de până acum și nu mai cere ascultarea celorlalți martori, cari sunt cu totul peste 10.

Vorbirea procurorului.

El este care reprezintă statul, legea; el este care a ridicat acuza contra celor 35 de inși. Acum, după ascultarea acuzaților și a martorilor, tot el trebuie să vorbească din nou și să ceară pedepsirea „răsvrătiților“, a „revoluționarilor“, sau cum mai sunt numiți bieții oameni.

Procurorul își începe vorbirea cu declarația, că: **își retrage acuza față de patru inși**, între cari sunt cei doi învățători **Ioan Torsan** din Moftin și **George Dănilă** din Sanislău, apoi **Romul Bontea** și **Vasile Tot**. Asta din cauză, că nu sunt destule dovezi contra vinovăției lor. — Cât pentru **ceialalți acuzați, procurorul cere pedepsirea lor, a tuturor**. fiindcă nu s'au supus față de autorități și au batjocorit o față bisericească, împedecând totodată vizitarea școlii. Față de părintele **Murășan** nu sunt dovezi în toată forma, că el ar fi fost **afătătorul oamenilor**, dar asta se poate deduce din cuprinsul mărturisirilor diferite.

Vorbirile apărătorilor.

S'au început Sâmbătă după amiază. Cel dintâiu a luat cuvântul dl **Dr. Iuliu Pordea**, care printr'o splendidă vorbire, ce a ținut mai multe ciasuri, a arătat nedreptatea și asupririle săvârșite față de credincioșii români greco-catolici, cari au fost înfundați la episcopia maghiară. Amărăciunea oamenilor e de înțeles. Asta s'a putut din destul vedea și în decursul desbaterei procesului.

Tot Sâmbătă după amiază a mai vorbit dl **Dr. Romul Boilă**, iar domniile **Dr. Ioan Ciordaș** și **Dr. Aurel Lazar** au vorbit luni, când la ciasurile 12 din zi apărătorii români au sfârșit cu ce-au avut de spus. (Unele părți din aceste frumoase vorbiri le vom da în numărul viitor).

Sentința.

Justiției maghiare nu i-a trebuit mult pentru aducerea sentinței. Deși procesul a ținut atâtea zile, totuși când a fost la cernerea lucrului, — pe baza celor mărturisite, — că adevărații oameni sunt vinovați sau nu, **hotărîrea a fost iute gata**, iar acum e salvată patria.

Grozava sentință, pe care o îndură neînfricării martiri pentru neam și lege din Moftinul mic, e următoarea:

Părintele **George Murășan**, de 55 ani, 1 an și 6 luni temniță ordinară.

Ioan Ceghi sen., (63 ani), 8 luni temniță ordinară.

Iacob Moldovan (31 ani), 6 luni.

Petru Tarța (23 ani), 6 luni.

Andrei Botiș (19 ani), 3 luni.

Grigore Borota (35 ani), 3 luni.

Ioan Ceghi jun. (36 ani), 3 luni.

Stefan Șoncodi (28 ani), 3 luni.

Pavel Șoncodi (28 ani), 3 luni.

Grigore Bontea (33 ani), 3 luni.

Augustin Cadar (70 ani), 3 luni.

Ioan Variu (20 ani), 3 luni.

Maria Ioan Tarța (26 ani), 15 zile.

Ceialalți acuzați au fost achitați. Celor pedepsiți li se socotește timpul, cât au fost mai înainte ținuti în închisoare preventivă (în decursul cercetării după întâmplările din Moftin).

Publicarea sentinței a fost primită cu nepăsare de cei condamnați, deși nu se așteptă o pedeapsă atât de aspră. Atât ei, cât și apărătorii, au înștiințat recurs contra sentinței. Procurorul s'a declarat de mulțumit...

Astfel s'a sfârșit procesul, care timp de patru zile adunase atâta lume în Sătmar. Căutând diferitele mărturisiri și cugetând la sentință, îi stă omului mintea în loc. Oare acestea sunt semnele de pace, care să aducă liniște în satele românești alipite la episcopia maghiară? Oare așa vrea să se întărească episcopia dela Hodorog? Prin astfel de procese vrea prim-ministrul Tisa să „împace“ pe Români?...

Știri politice din străinătate

Războiul dintre Statele-Unite și republica Mexico se pare, că nu va lua întinderi mai mari. Până acum nici nu s'a declarat războiul în toată forma, ci s'au întâmplat numai câteva cioniri mai neînsemnate. De altcum republicile americane **Brazilia**, **Argentina** și **Chile** și-au oferit Statelor-Unite serviciul spre a mijloci și lucră la încunjurarea războiului, adevă că mijlocească pacea între cele două state. — Statele-Unite au primit mijlocirea republicilor americane, iar despre **Huerta**, președintele Mexicului, se crede, că încă va primi.

Neînțelegerile între Statele-Unite și Mexico s'a ivit din cauza unor marinari din Statele-Unite. Aceștia au fost prinși de Mexicani și puși în închisoare, fără a fi îndreptățiți la așa ceva. Ei au fost însă încurând eliberați, iar autoritățile mexicane au trebuit să-și ceară iertare dela ministrul (ambasadorul) american pentru purtarea nedreaptă. **Wilson**, președintele Statelor-Unite, n'a voit să se mulțumească numai cu atâta, ci a cerut, că Mexicani să dea satisfacție și prin niște salve de tunuri în fața steagului american. Asta au zis Mexicani, că e o prea mare umilire pentru ei, de aceea n'o fac. Urmarea a fost că Statele-Unite au adunat o mulțime de trupe în apele Mexicului, iar după aceea au ocupat orașul mexican **Varacruz**, fără a avea mari pierderi, doar câțiva morți și răniți. — Pornirea aceasta a Americanilor a întârțat rău pe Mexicani, cari acum sunt foarte războinici. **Wilson** a amenințat, că va trimite contra Mexicanilor o jumătate milion de soldați. Dar **Huerta**, prezidentul Mexicului, a declarat, că el în scurtă vreme poate aduna o armată de peste trei milioane, cu care ani de zile să țină piept Americanilor.

Poezii populare.

Din Fundul-Moldovei
(in Bucovina).

Urâtul din ce-i făcut?

— Din omul care-i tăcut?

Urâtul din ce-i iscat?

— Din omul care-i buzat!

Pune-o buză peste alta
Și iată: urātu-i gata.
Iar urâtul n'are leac,
Numai pânză și toiag,
Și cămașă dintr'un sac,
Cu patru scânduri de brad:
Acelea-s la urât leac.

Frunză verde mere-pere,
Hai la crâjmă măi muere,

Să mai bem și noi la bere.
— Eu aș merge, mă bărbate,
Dar ti 'mbătă și mi-i bate.
Și-or râde oameni de noi,
Că se bat două nevoi.
Și-or râde oamenii tare,
Că se bat două tândale.

Culese de *Constantin Poenaru*.

Un foc mare în Dobrițin.

În orașul unguresc Dobrițin, — de însemnătate pentru noi Români prin aceea, că acolo și-a ales reședința episcopul maghiar greco-catolic, asupra căruia s'a făcut de curând atentatul cu bomba de ecrasat, — s'a iscat în zilele trecute un foc mare. Aceasta s'a întâmplat Sâmbătă spre Duminică, în 18 spre 19 Aprilie n. Focul a izbucnit în fabrica de vagoane a statului. Au ars 26 vagoane de persoane, între cari 4 sistem Pullmann și 85 vagoane de poară în valoare de 815 mii coroane, edificii

în valoare de un milion și unelte în valoare de 200 mii coroane.

În toate atelierile acestei fabrici sunt ocupați 450 de lucrători, dintre cari o parte vor lucra, acum un timp, afară în liber, iar unii vor fi mutați în alte părți. Asupra cauzelor focului s'a putut constata următoarele: Niște lucrători, când au plecat acasă, și-au acățat hainele de lucru într'un castăn din atelierul unde se vopsește cu felurite lacuri. În buzunarele hainelor erau diferite zdrențe pline cu terpenții și ben-

zin. Aceste zdrențe s'au aprins în castăn, prin ceea ce toate cele din apropiere au luat foc. Stângerea focului a fost grea din cauza lipsei de apă. În noaptea următoare mai mulți inși au încercat să fure diferite unelte și părți de mașini, cari erau împrăștiate pe-afară. Din cauza aceasta s'a cerut o companie de infanterie, care să păzească de furt. — Chipul de sus arată trei vederi după stângerea focului în atelierile fabricii.

Din dietă.

(Continuare de pe pagina 3.)

Prim-ministrul Tisa răspunde îndată deputatului Vaida

zicând între altele următoarele: Impărtășesc părerea dlui deputat Vaida asupra criticei, pe care o face pornirilor rusofile ale unor cercuri. Dar acum nu vreau să mă lăstind mai pe larg asupra acestei chestii, fiindcă voiu avea prilej a face aceasta în delegațiuni. Mă miră însă cutezanța dlui deputat, care critică pornirile rusofile ale altora, poate fiind de părere, că nu știe nimeni legăturile strânse dintre dl deputat Vaida și frații Gerovski și prietini acestora.

Dr. Vaida strigă: Am să răspund îndată la această învinuire.

Prim-ministrul Tisa: Și eu aștept răspunsul D-Voastră.

Dr. Vaida cere cuvântul pentru a da lămuririle de lipsă.

Președintele dietei întreabă pe deputați, dacă sunt învoiți? Se răspunde: da, suntem învoiți.

Răspunsul deputatului nostru Dr. Vaida.

Onorată cameră! Primul-ministru a adus o învinuire atât de mare în contra mea, despre care cei mai mulți dintre D-Voastră nu aveți idee, astfel că îmi țin de datorie, ca să nu las nici un moment fără răspuns această învinuire.

Dl prim-ministru a spus, că are cunoștință, că eu aș avea legături cu frații Gerovski. Eu cunosc pe cei doi frați. Ei sunt acum în închisoare, pentru că sunt învinuiți de propagandă rusofilă. Ce nume de botez au nu-mi aduc aminte. Dar știu, că unul e medic în Karlsbad, iar pe celalalt l-am întâlnit o singură dată, când m'a cercetat cu frate-său. Pe medicul Gerovski l'am întâlnit de trei ori în viața mea. — Dle prim-ministru, poftiți și-l întrebați pe Gerovski: ce am vorbit cu el și ce ținută am luat eu în ce privește pornirea lui rusofilă? Poftiți și-l întrebați și pe celalalt, cu care m'am întâlnit o singură dată în viață: că față de el, când m'a cercetat cu frate-său, ce ținută am luat în chestia rusofilă? Atunci dl prim-ministru se va convinge, că și între patru ochi și între șase ochi am mărturisit totdeauna aceleași vederi în această chestie, ca și în dietă și atunci, când mi-am spus părerea mea politică în foi.

Dar e curios lucru cum a putut ajunge dl prim-ministru la *convingerea* de a ridică contra mea o astfel de învinuire. Pentru lămurire voiu aminti pe scurt unele lucruri. În vara trecută m'a vizitat un tinăr în Karlsbad, unde făceam praxă medicală (ca medic la băile de acolo). Tinărul avea o scrisoare de recomandare de la colegul meu medicul Gerovski. Cuprinsul scrisorii era: „Îți recomand pe dl cutare și vă rog a-i da ascultare câteva minute“. Eu l-am întrebat: Cu ce vă pot servi? El mi-a spus, că e Rutean din Ungaria, candidat de avocat în Budapesta și e tare urmărit de polițiștii maghiari secreți din Budapesta; fiind copil de preot rutean îl doare inima când vede cât e de asuprită țărâniea ruteană.

Eu l-am întrebat mai departe: Cum se poate, că în Ungaria Rutenii n'au pe nici un bărbat de frunte de-ai lor, care să se intereseze de soarta poporului? Pe Dumneata te cunosc ca primul pentru așa ceva.

Tinărul rutean mi-a răspuns: Dle deputat, la noi stau lucrurile de așa, că în contra unui tinăr rutean — dacă el se arată

cu idei naționale — pornesc o goană mare și-l nimicesc cu totul.

I-am răspuns: Mă bucur, că se află un Rutean, care îndrăznește să se ridice în interesul poporului său. Dar la aceea să fii pregătit, că te așteaptă soarta cea mai grea. Una te rog, să ai grije, ca să nu te dai în apele rusofile, ci înființează o foaie. — Observ, că el a cerut trei lucruri: ar dori să redacteze o foaie, să înființeze o bancă și ar face studii de călătorie în străinătate, iar eu, ca bărbat naționalist nemaghiar, având cunoștințe și experiență, să-i dau sfaturi. La acestea i-am răspuns: atunci ai putea face o foaie mică, dar să nu pornești cu idei rusofile. În ce privește banca nu vă pot servi cu sfaturi, fiindcă nu cunosc împrejurările D-Voastră. Adresează-te unui fruntaș slovac. Acum el îmi zice — amintesc că am vorbit la olaltă vreo două ciasuri — să-i dau o recomandare către fostul deputat Milan Hodza. — I-am răspuns, că îi voiu scrie să-l primească, dar nu i-am scris. Și o să vedeți de ce. Tinărul rutean mă rugase — și asta a fost cauza că nu l-am servit — să-i dau un bilet de recomandare în Moravia, unde politicieni slavi țin o consfătuire în cerc restrâns. — Atunci l-am întrebat: Cum vii D-ta la mine cu așa ceva? Eu nu cunosc pe acei domni! De ce nu ți-a dat Gerovski? — El îmi răspunde: Gerovski e tinăr, pe când recomandarea dlui deputat ar trage mai mult în cumpănă. — I-am răspuns: eu nu-ți pot da astfel de recomandări, fiindcă nu cunosc pe acei domni. De altcum cătră cine ai dori recomandare? — Cătră Markow, deputatul din dieta Austriei, fu răspunsul. — Ei, dar acela are vederi rusofile, zic eu. Cum să-ți dau recomandare cătră acela, a cărui politică nu o împărtășesc și pe deasupra nici nu-l cunosc în persoană. — El îmi răspunde: asta n'are de-a face, să-i dau numai câteva șire, apoi aceea e treaba lui dacă îl vor primi ori nu. — Din nou i-am răspuns, că îmi pare lucru tare curios, că îmi cere mie recomandare pentru un astfel de congres rusofil. — În fine tinărul a plecat fără recomandarea dorită.

La vr'o 3—4 săptămâni mă pomenesc odată, că tinărul rutean vine din nou la mine. Fiind eu ocupat și nefăcându-mi impresie bună, nu l-am servit. A venit și a doua oară și acum mă rugă să-i spun, dacă e cu putință, ca partidul naționalist din dietă să se intereseze de soarta Rutenilor, deoarece acolo se pregătește un proces monstru (în Sighetul Marmației), iar asta e un adevărat scandal, fiindcă oamenii sunt nevinovați. Tinărul m'a întrebat: n'am fi învoiți noi, deputații naționaliști, să întrebat în dietă guvernul asupra acestei chestii? — Eu i-am răspuns: „Domnule, dacă îmi dai amănunte, ca să pot dovedi cece spun, atunci voiu întreba eu, sau altcineva, deoarece îmi țin de datorință să mă întrepun pentru cei apăsați, fie maghiar ori nemaghiar, socialist, rutean sau orice, — dar dacă nu-mi poți da amănunte, nici eu nu pot întreba“. După acest răspuns domnul meu a plecat și mai mult nu l'am văzut.

Cu privire la această chestiune am voit să iau cuvântul când s'a desbătut chestia românească, dar având mult material, a trebuit să-mi scurtez vorbirea. **Acum pot însă spune, că acel domn**, care s'a prezentat la mine ca un tinăr rutean, **e Duliskovici, detectiv** (polițist secret, om plătit pentru a spiona încoace și încolo) **în slujbă la poliția de graniță**. Dacă dl prim-ministru vrea să vadă scrisoarea, ce mi-a adus-o dela Gerovski, pot să i-o arăt,

căci aș voi să nu rămână lucrul numai așa. **Dacă trageți la îndoială declarațiile mele**, cari le-am făcut aici în dietă **și credeți mai mult lui Duliskovici**, care poate m'a denunțat (pârît, arătat mai marilor lui), — **atunci poftim și mă dați în judecată**, ca să fiu înfățișat cu Duliskovici și cu cei doi Gerovski, pe cari am avut ocazia să-i văd de două-trei ori.

Prim-ministrul Tisa

se scoală și face observația: Poate în ședința de mâne voiu avea putința să vă arăt scrisoarea de recomandare, pe care Gerovski a trimis-o dlui deputat.

Dr. Vaida strigă: Scrisoarea de recomandare? Asta e cu neputință!

Contele Tisa: Dacă nu-i așa, o să vedem!

Dr. Vaida: Scrisoarea, mă rog, e la mine!

Contele Tisa: Să lămuresc și eu chestia. Noi avem la îndemână o scrisoare de recomandare a lui Gerovski. Cuprinsul acelu bilet (scrisoare) în tot cazul mă îndreptățește la învinuirea, ce i-am adus-o dlui deputat. Biletul îl voiu arăta mâne în cameră.

Ședința de Vineri, 24 Aprilie n.

S'a deschis la 11 ore. Indată după deschiderea ședinței ia cuvântul **ministrul-președinte Tisa**, care spune, că vrea să dovedească cele făgăduite în ședința de ieri. Descrie pe frații Gerovski, dintre cari unul, medicul Roman Gerovski, petrece iarna în Petersburg, iar vara în Karlsbad. Celalți doi frați, Alexe și George, sunt de prezent deținuți în închisoare (până se sfârșește cercetarea), fiind învinuiți pentru agitație rusofilă pe teritoriul Monarhiei. Tisa arată apoi un bilet de vizită adresat deputatului Vaida, *care bilet medicul Gerovski l'a dat lui Duliskovici în 8 Martie 1912 sau 1913*. Pe bilet sunt scrise nemțește următoarele cuvinte: „Dr. Roman Gerovski recomandă pe dl Duliskovici, candidat de avocat, care e un bun Rus ungar și un om de absolută încredere.“ — Din aceste cuvinte pe un simplu biletel *Tisa dă cu socoteala, că între Gerovski și deputatul Vaida există aceleași gânduri*.

Deputatul Vaida

se ridică din nou și îi observă prim-ministrului, că se razimă pe o suspiciune slabă de tot. Dl prim-ministru *nu m'a convins, că Gerovski a scris această scrisoare*. Eu n'am tăgăduit, că am primit o scrisoare prin mijlocirea unor agenți. Și chiar acest caz este de fapt ciudat! Eu am luptat totdeauna contra rusofililor. Acum vine prim-ministrul și mă atacă, că întrețin legături cu ei. *Dacă ar fi arătat aici o astfel de scrisoare, pe care aș fi scris-o eu lui Gerovski și dacă această scrisoare ar fi cuprins ceva lucruri politice, atunci, recunosc, aș fi un om pătat*.

E ceva curios, că anumiți oameni politici nu se sfiesc de lucruri ca cel de față: să-mi trimită pe cap pe Duliskovici, cu scopul de-a afla dela mine lucruri, pe cari eu nu le împărtășesc. — Ca mâne se poate întâmpla, că acest Duliskovici să arete o scrisoare, adresată mie, dela contele Bobrinski (un mare Rus), — iar contele Tisa va crede îndată, că eu am legături strânse și cu Bobrinski. — Ar fi mai bine, dacă contele Tisa ar recunoaște, că m'a atacat pe nedreptul.

Cu acestea s'a sfârșit discuția în această chestie, prin care prim-ministrul Tisa a avut de scop, ca să compromită întâi

pe deputatul Vaida, iar în legătură cu el partidul național român. Pentru împrăștierea și a celei mai mici bănueli, domnii deputați Dr. Teodor Mihali și Dr. Stefan C. Pop au dat următoarea

Declarație.

Pe timpul discuției în dietă asupra consfățuirilor dintre contele Ștefan Tisa și comitetul executiv al partidului național român din Ungaria și Transilvania, deputatul dietal Dr. Alexandru Vaida-Voevod în conferința clubului a destăinuit cum a fost împrejmuț de agentul provocator Duliskovits în urma manoperei guvernului. L-am rugat să renunțe (să nu stăruie) la desvălirea în publicitate a acestor machinațiuni detestabile, deoarece nu voiam să se tulbure discuțiile din chestiune, mai ales că atât comisiunea de zece, cât și ministrul-președinte contele Ștefan Tisa și-au dat cuvântul a fi cât se poate de nepărtinitori. Amicul și colegul nostru dl Dr. Alexandru Vaida-Voevod s'a conformat dorinței noastre, deși era adânc indignat, că tocmai sub masca unui popor de aceleași suferințe s'a făcut încercarea de a compromite sentimentele sale bine cunoscute de credință față de monarhie.

Revoltați și adânc mâhniți am aflat despre ieșirea destul de nepotrivită a ministrului-președinte contele Ștefan Tisa și consternați vedem, că pe baze atât de subrede susține o acuză (învinuire) atât de gravă în loc să răspundă loialității noastre cu aceeași loialitate. Ca bărbat de stat cu mare răspundere aveam datorința să dea deplină satisfacție celui acuzat pe nedreptul.

Purtarea ministrului președinte contele Ștefan Tisa face impresia, că ține cu orice preț să ne prezinte ca rusofili (că ținem cu Rușii). Poate ar dori, că dacă arde casa lui, să ardă și a noastră. Dar deputatul Dr. Alexandru Vaida-Voevod a spus în vorbirea sa vederile partidului nostru și ale întregului neam românesc și de la această politică nici de hatârul contelui Ștefan Tisa nu ne vom abate. Noi ne identificăm cu amicul și colegul nostru Dr. Alexandru Vaida și regretăm adânc că evenimentele grele ne țin departe și nu am putut sări momentan în ajutorul lui.

Sătmar, 25 Aprilie.

Dr. Teodor Mihali,
Dr. Stefan C. Popp,
deputați în camera ungară.

Ce zic alte foi?

Foile nemțești din Austria se miră: cum de Tisa a încercat să arunce în față Românilor — și îndeosebi deputatului Vaida — niște învinuiri atât de netemeinice? Hahamul de Tisa tocmai asta doriă: să arete, cercurilor conducătoare din Viena, că uite, Românii lucrează pe sub mână cu Rusofili! Dar nu i-a succes, fiindcă asta nu-i adevărat! — Chiar și unele foi ungurești, de pildă „Világ“, se miră de ușurința lui Tisa în această chestie.

Noi am dat în foaie toate amănuntele mai de seamă în această chestie, fiindcă aflăm cu cale, ca cetitorii nostri să aibă știre cum se fac tot felul de spionări și încercări de-a afla asta și ceia. Odată cu un deputat, altădată poate cu un preot sau învățător, ori chiar cu vr'un țaran de-ai noștri. Mai zilele trecute am auzit, că în Sibiiul nostru a petrecut un detectiv din Budapesta timp de câteva săptămâni.... Că ce caută pe aici, nu voia să spună nimănui....

Știrile Săptămîinii.

Sibiiu, 30 Aprilie n.

„Infrățirea“

centrala însoțirilor sătești.

Duminecă în 13/26 l. c. s'au întrunit în Sibiiu delegați de-ai însoțirilor noastre sătești și au decretat înființarea unei centrale a însoțirilor cu numele „Infrățirea“, constituindu-se în chipul următor: *Consiliul de control*: president: Dr. Lucian Borcia, adv. Sibiiu, vicepresident: Ioan Chirca, notar, Săliște; membri: Ioan Alexandru, preot, Ilimbav, George Barescu, preot, Comăna sup., Ascaniu Crișianu, profesor semin., Sibiiu, Iuliu Josan, preot, Brisnic, Iacob Manoil, notar, Topârcea, Timotei Popovici, prof. seminarial Sibiiu și Teodor Trifa, inv., Pianul inf. *Consiliul de administrație*: president: Dr. Vasile Stan, prof. semin., Sibiiu, vicepresident: Ioan B. Boiu, preot, Sibiiu; membri: Dr. Silviu Dragomir, prof. seminarial, Sibiiu, Nicolae Iancu, conferențiarul cooperativ al „Asociației“, Sibiiu, Vasile Moșoiu, notar, Apoldul inf., Traian Petrișor, preot, Gușteriță, Romul Platoș, preot, Turnișor, Vincențiu Pop, preot, Sâmbăta sup., Eugen Todoran, prof., sem., Sibiiu, Victor Tordășan, exactor arhidieceșan, Sibiiu și Nicolae Vidrighin, proprietar, Rășinari. Tot în adunarea aceasta s'a hotărît în mod principial, ca centrala să nu apeleze la capital străin, ci să între în legătură cu institutele noastre de credit.

Alte amănunte asupra întrunirii de Duminecă deocamdată nu dăm. Lucrurile s'au aranjat și petrecut de așa, încât aflăm cu cale mai bine a tăcea, decât a vorbi. Asta nu din cauză, că n'am putea sau n'am aveam dreptul, — fiind vorba de o chestie țărănească într'un organ popular, — ci ne abținem de la amănunte numai din motivul următor: nu voim să ni-se obiecționeze la vreme, că am fi contribuit la îngreunarea realizării centralei sau la zădărnicierea ei.

Regele Carol al României a împlinit Lunia trecută etatea de 75 ani. În această zi s'a ținut slujbă dumnezeiască în toate bisericile din România, aducându-se mulțumită lui Dumnezeu, pentru îndelungata viață dăruită Maiestății Sale Regelui Carol, care din acest prilej a primit o mulțime de felicitări de la domitorii Europei și corporațiunile înalte din România etc.

Conferențele dela „Asociație“ s'au încheiat Dumineca trecută. Ultimul conferențiar a fost învățatul profesor de la universitatea din București, dl Simion Mehedintz, care a vorbit despre „Cultura românească în veacul al 19-lea“. Timpul de aproape două ciasuri, cât a vorbit dl Mehedintz, a fost o adevărată înălțare sufletească. Cu o deosebită măiestrie ne-a însuflat nădejde în viitorul neamului nostru, care a dus-o în trecut mult mai rău, ca de prezent. Și totuși n'a perit! Azi cu atât mai puțin să ne temem! Neamul nostru are un viitor mare! Dl Mehedintz vorbea atât de dulce și de pătrunzător, încât zile întregi l-ai fi tot ascultat. La urmă a fost viu aplaudat din partea numărului public de față.

† Dr. Stefan Morariu avocat, iurisconsultul institutului „Vatra“ din Cluj, membru în comitetul național etc., după lungi și grele suferințe, împărțit cu sfîn-

tele sacrameinte, în etate de 47 ani și în al 16-lea an al fericitei sale căsătorii, a trecut la cele eterne, Luni, în 27 Aprilie st. n., la orele 12 a. m. Rămășițele pământești s'au transportat în 28 Aprilie la 11 ore a. m., de la capela clinice din loc, până la gară și apoi s'au așezat în 29 Aprilie la 2 ore p. m. în Gălpăia (com. Sălagiu), în cripta familiară spre vecinică odihnă.

Răposatul a fost un Român vrednic și însuflețit pentru cauza sfântă a poporului nostru. A luat parte la toate mișcările naționale în anii din urmă. Societatea românească din Cluj încă perde un membru valoros al ei. — Fie-i țărâna ușoară și amințirea neuitată!

Cununie. D-soara Chivuța Șufană din Mercurea și dl Dumitru Sârbu din Boz își serbează cununia lor religioasă Duminecă în 10 Maiu n. 1914, în biserica gr.-or. din Mercurea.

Reuniunea meseriașilor români din Cincul-mare a aranjat a doua zi de Paști o petrecere teatrală împreună cu joc în favorul fondului pentru zidirea unei case naționale în loc. — Trebuie să relevez, că ținta petrecerii a fost cu scop foarte nobil, și într'al doilea rând pe meseriașii ca atare se cere de la orice om, care ține la neamul lui — să-i sprijinească și să le dea mână de ajutor întru ridicarea și pronunțarea lor — cu toate acestea poporul din Cinc cu ocaziunea acestei petreceri nu și-a făcut datorința. Incăpăținarea arătată numai spre rușine le poate fi. Abia s'au prezentat vreo 8 capete de familie. — Spre părerea de rău a celor cari nu le vreau înaintarea, rezultatul moral al petrecerii a fost din cele mai strălucite. Diletanții în predarea rolurilor au jucat atât de bine, încât prin talentul arătat au putut fi invidiați și de adevărați artiști. Cu deosebire au stors aplause d-soarele: Victoria Dumitru și Ana Baștia; domnii: V. Stângu, Iftin Vereș, D. Gherghel, Vic. Gherghel, And. Pologea și „puradelul“ N. Geamăn. — După producțiune s'au jucat atrăgătoarele jocuri naționale „Călușerul“ și „Bătuta“ de un grup de 9 tineri sub conducerea vătafului Nic. Gherghel. — De asemenea și venitul material a fost — între împrejurările de azi — mulțamitor. Din venitul de 156.80 cor. după detragerea speselor de 120.80 cor. a rămas un venit curat de 36 cor. Din aceasta sumă s'a trimis 2 cor. „Fondului ziaristilor români din Ardeal“ (le-am primit azi la administrația noastră. *Red. Foi Pop.*) iar restul de 34 cor. s'a deșpus la banca „Armonia“.

Cu aceasta ocaziune au binevoit a susprinsolvi următorii domni: Dr. A. Vasu, adv., 3.60 cor.; Dr. Graczi, notar jud., V. Ioaneș, c. adv., Henning, prim-pretor, Prasnowsky, med. vet., Binder și V. Mărginean penz. câte 2 cor.; G. Martin, comerc. 1.20 cor.; Coanta, preot, D. Antinie, comisar, I. Crișan, c. adv., Zeffler G., executor, I. Pascu, cojoc., L. Bozdog, comerc., Radu, Crastea câte 1 cor.; biletele și le-au răscumpărat domnii: Dr. Daragus A., adv. cu 5 cor. și V. Bugneriu, teol.-inv. cu 1 cor. — pentru care li se aduce și pe calea aceasta mulțamirile cele mai călduroase. *Un sprijinitor al meseriașilor.*

Nota Redacției. Am dat loc acestui raport întocmai cum ni s'a trimis, deși noi suntem de părere, că neinteresul poporului față de petrecerea meseriașilor din Cinc își are alte motive, cari nu sunt îndreptate contra meseriașilor, ci contra altor persoane...

Producțiunea din Copăcel. Ni-se scrie: Fie-mi permis Domnule Redactor, ca în coloanele prețuitei noastre „Foaia Poporului“ să raportez despre o producțiune teatrală-muzicală a copăcenilor. *Cea dintâi* manifestațiune culturală de natura asta în comună, fiindcă o singură dată s'a mai văzut în Copăcel teatru și cântări și anume din prilejul adunării generale a *despărțământului Făgăraș al Asociațiunii*, la anul 1901. — Învățătorii locali și preotul, dar mai cu seamă zelosul dascăl Valeriu Turdean, a rupt ghiata înjghebând de-un an un cor bisericesc din următorii țărani: Ilie Streza, George Rânea, Ion Mănea, George D. Grecu, Dănilă Pop, Dănilă Mănea, George Streza, Tămaș Lup, Ion Lup, Ion T. Grecu, George David Grecu, Nicolae Suciu, Matei Manta și Candid Lie.

A doua zi de Paști a pus la cale *prima* reprezentație în acest sat ferit de lumină și sub strajnica stăpânire a *Sfântului Spirit*. Programul a fost bun și variat. Toată cărturărimea din satele învecinate a participat, suprasolvind următorii domni cărora le aducem și pe această cale mulțumitele noastre: I. Corșatea 1 cor., V. P. Comșa 2.50 cor., O. Alămorean 1 cor., Drul Negrea 1 cor., T. Rașeș 1 cor., Iancu Vas 1 cor., G. Andreiaș 1 cor., F. Faroga 1 cor., I. Rașeș 50 bani, V. Fărcaș 1.50 cor., G. Socol 50 bani, I. Fetu 50 bani, A. Dîmboiu 50 bani, E. Dîmboiu 50 bani, Răduleț 50 bani, M. Chiușdean 40 bani. Pentru popor s'a dat și după amiază o reprezentație. Toate punctele de cor (considerând faptul că toți coriștii sunt începători) au fost bine. Laudă se cuvine zelului și dragostei de cauză a dlui învățător *Turdean*. — Au plăcut mult piesa dlui Onițiu „In sat la Tânguești“, „Merodul și negustorul“ de A. Pann, precum și monologul „Achim Filăru“, cari toate au fost foarte bine preluate de săteni. — După teatru s'a încins un joc vesel. După ce gâtau „domnii“ cu bostonul, începea „nația“ cu „jocul nostru“, de-ți eră mai mare dragul. Lăutarii din Făgăraș cântau cele românești încât îți eră primejdă talpa păpușilor. Și-a mers așa până în zori de zi, amestecați fiind nădrăgari și plugari și petrecându-se cu gândul de-a continua pe calea apucată dându-se mereu reprezentații și coruri potrivite pentru țărănime.

Modestul venit curat de 40 cor., este destinat pentru înmulțirea bibliotecii populare întemeiată încă la 1901 de Făgărașeni. Țin să mulțumesc dlui învățător Turdean pentru osteneți rugându-l să continue pe drumul bun: luminarea poporului prin teatru, cântec și carte — tuturor diletanților țărani cari au cântat și au jucat teatru, — și cărturărimei din împrejurime, care a participat, sprijinind o bună năzuință. Rog de încheere pe plugarii din Copăcel să dea ascultare conducătorilor urmărindu-le povețele și cetind mereu din cărticele, cari se vor cumpăra acum pentru biblioteca lor. Deviza: Înainte! *Coresp.*

† **Baronul Fejervari**, cel care pe vremea luptelor coaliției (partidele unite) ajunsese prim-ministru al Ungariei și a dus o luptă înverșunată contra corifeilor Koșut-Aponi etc., a murit zilele trecute în etate de 81 ani.

Aviatorul Ziegler a executat Dumineca trecută sborul anunțat, în fața unui public numărös, care umpluse câmpul Poplăcii. Sborul a ținut aproape o jumătate de cias. În acest timp a sburat peste Si-

biu, Turnișor și s'a întors spre Cristian ca o pasere măiastră, iar la urmă s'a lăsat jos cu deplină siguranță.

Ucigașul George Rozor, care și-a omorât părinții săi, pentru care faptă judecătoria l-a pedepsit cu moarte prin ștreang, — a fost spânzurat Mercuri în 22 Aprilie n., la 6 ore dimineața, în Alba-Iulia. Actul executării s'a început la 6 ore și 6 minute, iar la 6 și 17 minute medicii tribunalului au înștiințat, că osânditul și-a dat ultima suflare. Dorința de pe urmă a ucigașului a fost, că în ziua ultimă să-l lase să se îmbrace în hainele lui, nevoind ca pe ceice l-ar vizită în ziua din urmă a vieții să-i primească îmbrăcat în haine de rob. — Iată cum a sfârșit un suflet întunecat!

Urâtă faptă. Ni-se scrie: În comuna noastră Socodor (comitatul Arad) în 20 Aprilie st. n., niște făcători de rele au aprins casa bietului țaran Petru Barna. Focul neputând fi stâns, au ars casa și mai multe edificări. Totodată a ars și cucuruz în valoare de 1000 coroane. *Un abonat.*

Plâns și răs. Ah, cu câtă groază te duci la dentistul spre a-ți scoate o măsea! Chiar dacă ești bărbatul, care să nu plângi, tot îți trec de multe ori pe dinaintea ochilor stele în toate culorile. Ca aceasta durere, întru câțva să o ușureze un doctor din Paris la scosul măselelor folosește și un gramafon, care cântă și face veselie în vreme ce pacientul plânge de dureri. Dar doctorului, modul acesta de-a scoate măsele îi aduce venit, căci cu muzică costă scoaterea dinților mai mult.

Ultime știri.

Conferența episcopescă dela Blaj, ținută în zilele de 25 și 26 Aprilie n. s'a ocupat — după cum scrie „Unirea“ — de afaceri, cari deopotrivă interesează toate diecezele bisericii greco-catolice. Intre altele s'a statorit cum să se urmeze la plănuita revizuire a episcopiei greco-catolice maghiare; s'a fixat îndreptățirea preoților trecuți dela noi la noua dieceză de a participa la fondurile de ajutorare ale diecezilor românești, la cari acei preoți au contribuit cu taxele lor, — dar așa că până când vor fi în viață vor avea să contribuie și pe mai departe la acelea —; s'au luat măsuri pentru îngrijirea suflutească a fraților emigrați în Statele-Unite ale Americii de Nord; s'a hotărât a se face noi pași pentru regularea salarelor canonicesti, cari acum au rămas înapoia salarelor profesorilor dela gimnazii și preparandii; s'a luat știre despre dobândirea unei biserici și case în Roma, dăruită mitropoliei și ritului român.

Dintre toate punctele, cari s'au discutat în conferența episcopescă, cel mai de căpetenie este referitor la revizuirea Bulei papale. Mai săptămânile trecute se lățise vestea, că revizuirea e plănuită de așa: se vor da Românilor înapoi vreo 10 mii de suflute și se vor lua vreo 13 mii de prin alte părți. Asta ar însemna un fel de schimbare de marfă. De aceea ne-ar fi plăcut, dacă comunicatul dela conferența episcopescă eră ceva mai lămurit în acest punct, asupra căruia lumea românească nu e pe deplin orientată. Și apoi în toată cauza trebuie dezvoltat **energie și bărbăție** din partea celor competenți, altcum nu se ajunge la nimic. Dacă umblăm tot **cu domolul**, ne iau călăii și ce biet mai avem!

Deschiderea delegațiunilor

s'a făcut Mercuri acum înainte de amiază, în palatul din Budapesta, prin Moștenitorul de tron Francisc Fedinand, care dând cetire mesagiului regal a declarat, că în timpul din urmă s'au mai domolit stările rășboinice dintre state.

Starea sănătății Maiestății Sale Monarhului nostru s'a îmbunătățit. De prezent nu mai tușește în așa măsură, ca mai înainte. În

fiecare zi iasă puțin afară la soare. Medicii spun că Monarhul e pe cale de a se însănătoși pe deplin în curând. Mult contribuie la aceasta și clima caldă, ce domnește în timpul din urmă. Maiestatea Sa se află în palatul din Schönbrunn lângă Viena.

Poșta Redacției și a Administrației.

Din lipsă de loc n'am putut publica în numărul de față spicuri din scrisori americane, precum și alte știri diferite, întâmplare în timpul din urmă.

Dl maior George Fleșieriu mulțumește călduros acelor cetitori ai foii noastre, cari l-au felicitat pentru cele scrise în numărul de Paști.

T. M. în Sredistea-mică. Înțelegem pe deplin durerea D-voastră pentru răposatul Dr. Ivan. A fost un suflet, care într'adevăr v'a iubit. Asupra morții lui am scris însă în numărul trecut, astfel că nu mai putem reveni încă odată. La trimiterea scrisorii D-tale, de sigur, că n'ai putut avea știre de cele scrise deja în Foaie. Epistola D-tale și cu Foaia s'au petrecut pe poșta.

Ioan Opreș, cantor. Au venit o mulțime de scrisori înaintea D-tale, astfel că nu mai are rost a scrie.

Editura și tiparul „**Tipografia Poporului**“
Redactor resp.: Nicolae Bratu.

Târgurile de țară.

(Ziua târgurilor e după *calendarul vechiu*).

21 Aprilie: Abrud, Chezdi-Oșorheiu, Ludoș, Lupșa, Rodna-veche, Cristurul săcuesc.

22 Aprilie: Capolnaș, Cubin, Geoagiul de jos, Görgény, Jibău, Moldova nouă, Ormeniș, Voila.

23 Aprilie: Borșea, Dobra, Lipova, Pauliș, Sălașul de sus, Zernești.

24 Aprilie: Beiuș, Cața, Reteag.

25 Aprilie: Aiud, Bercaș, Farcașlaca, Lugoș, Sângeorgiul săsesc, Tășnad.

26 Aprilie: Pecica maghiară (comitatul Arad).

Loc deschis.

Aviz către publicul român! Cunos-când multe lipsuri ale poporului nostru dela sate, am deschis în Budapesta un **Birou de informații** ca în felul acesta să stau în ajutorul publicului român în oricare afacere ce se ține de Budapesta.

Dau informații referitor la rugărilor înaintate ministerului ori Curiei. Urgez rezolvarea lor și rog rezolvare favorabilă. Mijlocesc împrumuturi ieftine pe amortizare și vânzări de moșii și păduri.

Cine vrea să-și cumpere locomobile, motoare, moară, mașini de îmblătit mânatate cu lomobil, cu motor, cu cai ori cu mână, mașini de sămănat grâu, de cosit grâu ori iarbă, pentru adunarea fânului ori despoirea cucuruzului, pluguri etc. să-mi scrie mie căci gratuit îi recomand fabrici de unde își poate cumpăra toate aceste în rate și cu prețuri mai ieftine ca la agenturi jidovești. Scopul meu este ca țaranul Român să-și cumpere marfă bună din mâna primă și cu garanță mare. Să vă feriți de firme cari nu sunt fabrici, să vă feriți de agenți jidovi căci vă înșală.

Vă recomand o invenție nouă: o morișcă cu 2 petri și sită mânată cu mână care face 100 kg. făină la zi. Prețul e 320 Cor. pe rate.

La dorință trimit gratuit planuri de mori și catalog ilustrat despre toate recvi-sitele economice. Cu stimă: *L. Olariu*, Budapest, II., Margit-körut 11.

Nr. 1296/1914

1756

Concurs.

La locul de vicenotar în comuna **Orlát**, devenit vacant prin abdicere public concurs până în **16 Maiu 1914**.

Candidații de notar evalificați să-și înainteze cererile prin autoritatea lor competentă, instruite cu documentele recerute, la oficiul pretorial.

Szelistye, în **17 Aprilie 1914**.

Primpretorul cercual.

Căsătorie.

Un domn avocat din România, în etate de 38 ani, caracter frumos absolut fără vici, dorește căsătoria unei domnișoare sau doamne delicate, tinere, transilvăneancă, fără copii, cu frumoasă avere. Scrisorile însoțite de fotografie se vor adresa la administrația „Foaia Poporului” sub numele „Pentru avocat” de undese vor trimite la adresă. Discrețiunea absolută.

Căsătorie excelentă.

Un tânăr comerciant, în etate de 24 ani, fără părinți, așezat la sate, posedă o avere proprie la 20—30 mii cor., din lipsă de cunoștințe caută pe calea aceasta cunoștința unei domnișoare spre a se căsători. Respectiva să fie binecrescută și cu o zestre potrivită. Scrisorile dimpreună cu fotografia sunt a se adresa la administrația „Foi Poporului”, sub numele „Tânăr comerciant”, de unde se vor trimite respectivului. Discrețiunea e chestie de onoare.

Un preparat din ulei de pește ideal

este la tot cazul și rămâne, vrednică de laudă

Emulsiunea-Ulei de pește alui Scott

care există de 40 ani și care prin compozițiunea sa constatătoare din uleiul cel mai fin de pește, este pregătită după experiențele scoțiane în picături mici și prin aceasta devine ușoară de mistuit și din partea organismelor mai slăbuțe, așa încât fiecare parte singulară din această bogată și nutritoare stofă să mistuie deplin și cu ușurință. Se mai reprezintă și prin aceea, că smântâna Emulsiunii lui Scott este dulce și gustoasă, ceea ce prin aceasta să face plăcută la luat atât din partea copiilor cât și din partea persoanelor mai înaintate în etate.

Numai trebuie să fie adevărata Emulsiune alui Scott.

Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fil. De vânzare în toate farmaciile. Trimitându-se 50 fileri în mărci postale la adresa SCOTT & BOWNE, G. m. b. H., Wien, VII. și pe lângă provocare la ziarul acesta, să trimită prin o farmacie un pachet de probă gratuit.

1309

Săpunul de lapte de crin Steckenpferd

alui Bergmann & Co., Teschen a/Elbe

se bucură de cea mai mare simpatie și răspândire pretutindeni, mulțumită efectului său și de cel mai bun și recunoscut mijloc în contra pistruelor și de cel mai neîntrecut întru susținerea unei îngrijiri raționale a pielii și a frumuseții.

Mii de scrisori de recunoștință stau la dispoziția Premiat de mai multe ori! Fiți precauți la cumpărare și să se observe apriori la marca „Steckenpferd” și la firma deplină! Se poate căpăta (la 80 fil.) în farmacia, drogerii și parfumeriei etc. Asemenea se recomandă și probata cremă de crin „Manera” (la 70 fil. per tubă), care este de un efect minunat întru susținerea mâinilor la dame în stare gingașe.

1659

Varul cel mai bun

să află la **Poplaca**, unde să arde în cuptor câte 13—14 zile cu 60—70 stânjini de lemne. Reg pe onoratul public să facă o probă, că va fi mulțumit. Dau garanție de piatră și garantez că crește în apă foarte tare, așa că din două buți face trei buți de orice var din altă parte.

Doritorii să se adreseze la

Man Surdu,
în **Poplaca Nr. 268.**

Și trimitem ori și unde în mic și mare, cu preț moderat.

1727

Călcâiul elastic

PALMA

1738

Observați durabilitatea

Boltă de arândat.

Intr'un orașel din comitatul Sibiiului cu o împrejurime foarte întinsă și la poziția primă din loc, cu o învârtire mare anuală și viitor sigur, — din cauze familiare și în urma întreprinderii altei afaceri, se dă în arândă o boltă. — Local mare și magazin mare. Cei interesați să se adreseze la administrația acestui ziar sub numirea „Altă ocupație”, de unde scrisorile se vor trimite respectivului.

Neguțătorii cu ceva capital își pot croi un viitor dintre cele mai sigure.

1728

Un vier

1743

de rasă bazna, să află de vânzare la **Ioan Petru Muntean în Sadu** (Czód) Nr. 133, p. u. Nagydisznód.

Mare succes

au inseratele în „Foaia Poporului” unde sunt celtite de mii de persoane de pretutindena din toate țările și din toate cercurile sociale, atât inteligentă cât și popor.

De aceea „Foaia Poporului” este cel mai potrivit organ pentru publicarea a tot felul de inserate: pentru ocuparea sau căutarea unui post, apoi pentru vânzări, arândări, cumpărări, deschideri de prăvălii și alte instituțiuni, cum și anunțarea a tot felul de mărfuri și articli ce trebuiesc persoanelor singurate sau în familie. — Informații asupra prețului inseratelor se dau cu plăcere la

Administrația
„FOAIA POPORULUI”

Dentist Virgil Muntean

SIBIU

Str. Urezului (Reisbergasse) 17

Pune dinți

în cauciuc și de aur cu
prețuri moderate

Domnișoară română,

bine crescută și inteligentă, caută loc ca **crescătoare**. Posede limba română și germană. Adresa o dă administrația foii.

1735

Moșie de arândat.

În comuna **Archlud** (Mező-Erked) din comitatul Clujului, lângă Teaca, am de arândat o moșioară de 78 jugăre, din cari 8 sunt de rât. Pe moșie se află două fântâni cu apă dln abundență. Locul e potrivit atât pentru arat, cât și pentru păgunat de oi ori vite cornute. Pentru informațiuni directe a se adresa proprietarului **Dr. Alexandru Munteanu**, avocat, **Reghinul-săsesc** (Szászregén).

1745

Nu uita

stimate cetitor, — la comanda sau tot felul de alte cumpărări făcute în urma unui inserat cetit în foaia noastră, — a aminti și spune, că despre lucrurile comandate sau cumpărate ai cetit în inseratul din „Foaia Poporului”.

Prin aceasta contribuie și D-Ta la răspândirea și lăptirea foii noastre, iar pe altă parte vei fi servit de grabă, fără ca aceasta să te coste ceva mai mult.

Loc de vânzare

10 jugăre pământ clasa I., potrivit pentru case și pentru viie, să vinde și mai puțin, cu 20% bani gata, iar după ce rămâne neplătit 6% la sută pe mai mulți ani. Pământul se află aproape de gara Cucerdea, o comună cu trecere bună în negoț. Doritorii să se adreseze la **George Radu**, cassar, Székelyföldvar, u. p. Székelykocsárd.

1734

St. Radegund

= bei Graz. =

Baie de cură, poziție minunată, 750 1500 metri înălțime dela apa mării, climă domoală, fără prav, massage, electroterapie etc. Sistem de pavilon. Prețuri moderate. Apa e tare radioactivă. — Telefon.

Prospecte gratuit prin

1784 Direcțiunea.
Conducător medical: Dr. Emerich Beszédes.

După cum susține știința de azi, Odol e dovedit ca cel mai bun mijloc pentru dinți și gură.

Prețul: sticlă mare K2—mică „120

Se caută o femeie

de încredere și serioasă ca îngrijitoare la doi copii la o familie română. A se adresa la doamna **E. Jancă**, în Sibiu, strada Schewis Nr. 26, parter.

1757

O bună ocaziune

pentru un comerciant harnic, este a lua în arândă pe timp de 5—10 ani un intravilan într-o comună frunțoasă, cu 2000 locuitori, pe Secaș. De intravilan se ține o casă cu 3 odăi, bucătărie, găbanaș, 2 șuri, 2 ferdele, 2 grajduri, o grădină mare din care $\frac{1}{4}$ jugăr e plantată cu pomi nobili, precum și o moșie comasată, pământ clasa I și II în mărime de 17 jugăre catastr. Poziție bună de prăvălie, fiind numai o prăvălie în comună și prospecte sigure de a câștiga și dreptul de licență pentru cărcimă și trafic. Oferte sunt a să adresa sub „T. B.” la administrația „Foi Poporului”, provăzute cu o marcă de 10 bani pentru trimiterea scrisorilor mai departe.

1746

Restaurațiune românească!

Subscrisul aduc la cunoștință, că mi-am deschis o

Restaurațiune și Hală de bere

în **SIBIU**, strada **Gării Nr. 5** (vis-à-vis de franzelăria STEFAN MOGA)

unde servesc în orice timp beuturi bune, — bere și vinuri, — apoi mâncări calde și reci, bine pregătite și gustoase. (În fiecare zi la 8 ore dimineața se află gulaș bun.) Oferez prânz și în abonament în restaurațiune sau trimis acasă, pe lângă prețuri foarte avantajoase.

Cu toată stima

1674

Maxim Macarie, restaurater.

CASSA DE PĂSTRARE (REUNIUNE) ÎN SĂLIȘTE**AVIZ**

Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște primește

depuneri spre

fructificare cu **5** și **5 $\frac{1}{2}$ %**

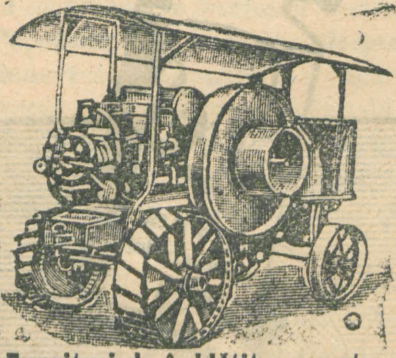
după mărimea sumei și termenul de abdicere.

Darea de interese o plătește institutul.

Direcțiunea

1123

Cele mai bune și sigure

Garnituri de îmblățit cu motor
Mașini pentru zdrobirea petrii
Mașini de tăiat și crepat lemne
 fiecare ușor de transportat dintr'un loc în altul cu motorul propriu
Motoare de benzin, gaz și oleiu
 Toate cele de lipsă pentru mori
Pluguri cu motor, cari se pot folosi și la îmblățit și pentru transportarea de poveri mai mari
KELLNER & SCHANZER
BUDAPEST, Kálmán-utca 3.
 Rugăm a se cere numai informații serioase

Un sfat bun pentru cine suferă de stomac!
 817
 Intrebuințează zilnic după mâncare
Sarea de stomac
 a APOTE-CARULUI **SCHAUMANN**
 sau
pastilele sărate pentru stomac
 Acest mijloc de casă să folosește peste tot locul mai mult ca de 40 ani, și anume la dureri de stomac, îngreunări la mistuire, lipsă de apetit, slăbire și diabetes. Medicii îl recomandă cu stăruință. Trebuie avut grije și de imitațiuni, de aceea să se ceră anume **SAREA DE STOMAC** a lui **SCHAUMANN** a K 1-50. Trimitere zilnică cu posta dela 2 cutii în sus prin singurul producător **JULIUS SCHAUAMANN**, apotecar, Stockerau bei Wien. Se găsește și în toate apotecile și drogeriile mai mari.

AGRICOLA întreprindere de mașini agricole și motoare
BUDAPEST, V., Kóráll-utca 9

Ce e bun e și ieftin!

 Ce e bun e și ieftin!

Motoare de oleiu brut originale șvediane și originale Diesel pentru instalațiuni de mori și pentru alte scopuri industriale.
Motoare de benzin și oleiu brut pentru garnituri de t. eierat, cari funcționează în toată țara spre deplină îndestulare a cumpărătorilor.
Se află pururea în depozit. 1371
 Prețuri moderate. — Condițiunile cele mai favorabile de solvire în rate pe mai mulți ani. — Catalog de prețuri și deslusiri de specialitate se dau la cerere gratuit și franco.
— Corespondență românească. —

Prima negușătorie mare de vinuri
Ludwig Fronius
SIBIU, Pivnița „Mönchhof“
SPECIALITĂȚI:
 Țuică veritabilă, fierbere proprie și Romuri lamaica direct importate.

Loteria de clase

a 34-a reg. ung. priv.
 110.000 Lozuri 55.000 câștiguri
Tot al doilea loz câștigă!
1,000.000
600.000
400.000
200.000
100.000
90.000
80.000

etc. etc. etc.
 1783
 La clasa I.
Tragerea va fi în 20 și 22 Maiu a. c.
 pentru care recomand și trimit lozuri originale, pe lângă prețurile oficiale de

Cor.	1.50	3.—	6.—	12.—
pentru	1/8	1/4	1/2	1/1

Julius Friede & Comp.
 Colectură principală,
 Strada Cisnădiei 1 Sibiu Strada Cisnădiei 1
Comandele se fac mai simplu prin **mandat postal**, scriindu-se pe cupon partea de loz dorită. La cerere se trimit lozuri și pe lângă **rambursă**. Cereți **gratis** și **franco** planul oficial al loteriei și Cheque-uri pentru trimiterea gratis a banilor.
 Informații se dau cu plăcere.

Prima văpsitorie artistică
 transilvăneană, mânăată cu abur și atelier chemic pentru curățirea vestimintelor
 se recomandă pentru curățirea de vestiminte, descusute sau nedescusute, pentru dame și domni, uniforme, dantele etc. 1707
KARL J. G. MÜHLSTEFFEN
 Färbergasse 19 ■ SIBIU ■ Maurergasse 12

Intreprindere universală! Pentru prima dată în Europa Könyöt Brothers circ american, care dispune de cele mai bune puteri din

Cercul Barnum & Bailey

cea mai mare și într'adevăr minunată și aptă în prestațiuni întreprindere din Europa

Se aduce la cunoștința on. public din Sibiu și împrejurime, cumcă în 4 Maiu n., va sosi un tren separat împreună cu întreaga sa întreprindere în Sibiu, unde în aceeași zi la orele 8 seara, pe lângă o **reprezentăție festivă** își va începe **ciclul reprezentațiilor de 3 zile**
 Ciclul reprezentațiilor: sunt proiectate pentru 3 zile cari vor întruce în prestațiuni pe toate reprezentațiile de circ, date până acum în toate ținuturile.
 In 4 Maiu n. la orele 4 d. a. procesiune festivă pe străzile mai principale ale orașului.

Marți:
Două mari reprezentații!

Nu'i reclamă seducătoare! Se vor da numai jocuri atracționale, cari nu s'au mai dat de nici o întreprindere până acum!
Bilete de intrare se pot căpăta în ziua sosirii, începând dela orele 10 a. m., la carul Nr. 1.
 Zilnic se fac probe deschise, la cari se poate lua parte pe lângă taxa de 20 fil. intrarea.
Informațiuni mai deaproape pe placate

Publicațiune.

Prin aceasta să aduce la cunoștința generală, că după ce înaltul minister reg. ung. de finanțe prin organele sale de controlă a efectuit revizia lozurilor clasa I. a loteriei de clasă reg. ung. priv. (a treizecișipatra loterie) losurile s'au predat colectorilor principali spre vânzare mai departe. Planul de tragere aprobat de înaltul minister reg. ung. de finanțe să publică aci:

Planul loteriei de clasă reg. ung. priv. A 34-a loterie. 110.000 losuri, 55.000 câștiguri.

CLASA I. Depunere 12 cor. Tragerea: 20 și 22 Maiu 1914		CLASA II. Depunere 20 cor. Tragerea: 17 și 18 Iunie 1914		CLASA III. Depunere 32 cor. Tragerea: 14, 15 și 16 Iulie 1914		CLASA VI. Depunere 24 cor. Tragerea: 24 Septemvrie și 21 Octomvrie 1914.			
câștiguri	coroane	câștiguri	coroane	câștiguri	coroane	Cel mai mare câștig în cas de noroc coroane 1,000.000 (un milion)			
1 à	60000	1 à	70000	1 à	80000				
1 à	20000	1 à	25000	1 à	30000				
1 à	10000	1 à	10000	1 à	20000				
1 à	5000	1 à	5000	1 à	15000				
3 à 2000	6000	3 à 3000	9000	3 à 10000	30000				
5 à 1000	5000	5 à 2000	10000	5 à 5000	25000				
8 à 500	4000	8 à 1000	8000	8 à 2000	16000				
30 à 300	9000	20 à 500	10000	10 à 1000	10000				
100 à 100	10000	110 à 300	33000	120 à 500	60000				
3350 à 40	134000	4350 à 80	348000	4850 à 130	630500	Căștigul tras la sorți ca cel din urmă dintre aceste 500, va căpăta premiul			
3500 câșt.	cor. 263000	4500 câșt.	cor. 528000	5000 câșt.	cor. 916500				
CLASA IV. Depunere 40 cor. Tragerea: 11, 12 și 13 August 1914.		CLASA V. Depunere 32 cor. Tragerea: 2 și 3 Septemvrie 1914						1 Premiu 600000 600000 1 Câștig 400000 400000 1 à 200000 200000 1 à 100000 100000 1 à 80000 80000 1 à 60000 60000 1 à 50000 50000 1 à 40000 40000 2 à 30000 60000 2 à 25000 50000 4 à 20000 80000 5 à 15000 75000 25 à 10000 250000 50 à 5000 250000 405 à 2000 810000 760 à 1000 760000 1140 à 500 570000 30600 à 200 6.120000 33000 câștiguri și premiu cor. 10,555.000	
câștiguri	coroane	câștiguri	coroane						
1 à	90000	1 à	100000						
1 à	30000	1 à	30000						
1 à	20000	1 à	20000						
1 à	15000	1 à	15000						
3 à 10000	30000	3 à 10000	30000						
5 à 5000	25000	5 à 5000	25000						
8 à 2000	16000	8 à 2000	16000						
10 à 1000	10000	10 à 1000	10000						
120 à 500	60000	120 à 500	60000						
4850 à 170	824500	3850 à 200	770000						
5000 câșt.	cor. 1120500	4000 câșt.	cor. 1076000						

Pentru tragerea clasei I. care să face publice în 20 și 22 Maiu a. c. în prezența autorităților de controlă de stat reg. ung. și în prezența unui notar reg. în sala de tragere, să pot căpăta lozuri la toți colectorii ai loteriei de clasă reg. ung. priv.

Budapesta, 26 Aprilie 1914

Direcțiunea loteriei de clasă reg. ung. priv.

TOLNAY.

HAZAY.

1765

Noul călcâiu de gumi

Berson

Plăcut, fără șgomot, elegant, durabil,

Balsamul apotecarului A. Thierry

Allein echter Balsam
aus der Schützengel-Apothek des
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Se folosește: la femei cari lăptescă, la porneala lăptelui, împotriva împetirii peptului, la orbant, inflamație de picioare sau de os, rani, picioare umflata și la mănecarea osului; apoi la rani de sabie, împunsături, împușcături, tăieturi și zdrobiri, precum și la înțărarea din corp a obiectelor străine, ca: sticle, țanțari pietriși, alce, spinii etc., la tot felul de umflături rani, carbunc, chiar și la cancer (rac); la nozei pe mâni sau la picioare, beșici, rani la picioare, rani de arsuri, la slăbire provenită din zăcut mult, beșici de sânge, curgeri de urechi etc. etc. 2 cutii costă K 3-00, pe lângă trimiterea înainte a banilor sau cu rambursă. Se capătă la apotecarul Török Jozsef în Budapesta și în cele mai multe apotece din țară. En gros se află la drogueriile: Thalmayer și Seltz, Erozil Hochmeister și Frații Radanovits în Budapesta. Unde nu e depozit să se comande direct dela:

A. THIERRY, Apoteca la In-**PREGRADA** (lângă Rohitsch-Sauerbrunn).

e un mijloc neîntrecut la boale de plămâni și de piept, moderează catarul, oprește hemgia, ușurează durerile tusei. Are efect excelent la aprindere de gât, răgușeală și la boale de gâdele, friguri, înțosebi șgârçuri în stomac și colică. Vindecă boalele genitale și hemoroide, curăță răronchi și întărește apetitul și mistuirea. Servește tare bine contra durerilor de dinți, a dinților găunoși, contra mirosului de gură și alte boale de dinți și de gură, încetează mirosul provenit din gură sau stomac. Mijloc bun contra limbricilor. Vindecă tot felul de rani, orbant, beșici provenite din ferbințeli, buboale, buburze, rani provenite din arsură, membre degerate, agrăbuțe, bube ce-au eșit pe piele, dureri de urechi etc. Să nu lipsească din nici o familie, înțosebi când hântue epidemii de influență, holera și alte epidemii. Scrie la: 1072

A. Thierry, apotecă la Ingerul păzitor în Pregrada bei Rohitsch 12 sticle mici sau 6 sticle mari sau 1 sticlă mare specială cor. 5-4
La comande mai mari e prețul mult mai ieftin!

Singura veritabilă

Allie-Centifolia a lui Thierry

Împiedecă și oprește înveninarea sângelui. Face de prisos operațiile.

Linia de navigațiune Triest
AUSTRO-AMERICANA

Circulație directă de
vapoare de poștă din

TRIEST

la

NEWYORK
și CANADA

Biroul. **Budapest, VII.,**
Thököly-ut 2. sz. 1700

și la următoarele granițe:
Csáktornya: în apropierea gării;
Fiume: Via Negozianti 5.

CHEAG pentru înche-
garea lăptelui

cu marca „ROMÂNCA”

cel mai bun și făcut din rânze demiel și vițel

La cerere trimite Prețcurent și îndrumare pentru folosirea Cheagului.

Se capătă la

1668

Pálfi Márton, Karánsebes

Banca generală de asigurare mutuală „Transsylvania“

asociație cu garanție limitată în Sibiiu (Nagyszeben)
recomandă încheierea de 767

asigurări pe viață în cele mai culante condiții de polițe (pentru învățători confesionali și preoți români avantații deosebite).

Ca speciale combinații deosebit de favorabile sunt de notat:

Asigurări mixte cu rebonificare garantată de interese de 3% ■ ■ ■ ■

Asigurări simple și mixte cu participare de 40% la câștig.

Asigurări mixte cu solvirea necondiționat de două ori a caput.

Asigurări de foc deasemeni cu premii foarte ieftine!

Dela fondarea „Transylvaniei“, sau plătit prin acest institut:

Pagube de incendiu	K	5.755,858.27
Capitale asigurate pe viață	„	5.635,328.12
In total a fost la Transsyl- / asig. pe viață „	„	12.067,702.—
vania la 31 Dec. 1913 / asig. de foc „	„	144.436,366.—
Capital de fondare și rezerve	„	2.696,458.—

Informațiuni și prospecte să dau în orice moment gratuit la Direcțiune și la toate agenturile.

Persoane pricepute la afaceri de asigurare (achizitori) cari au legături bune la orașe și în provincie, să primesc în serviciu totdeauna în cele mai favorabile condițiuni.

Cele mai frumoase Ilustrate

Vederi din Sibiiu, Porturi naționale, ilustrate artistice și pentru orice ocazii, apoi

Hârtii pentru scrisori

dela cele mai simple până la cele mai fine și mai moderne, în diferite calități și colori moderne se află, cu prețuri ieftine, la Librăria dela

Foaia Poporului Sibiiu

Strada Măcelarilor Nr. 45.
Probați numai odată și vă veți convinge.

Inseratele

numai atunci au valoare mare, dacă să răspândesc pretutindenea, în toate țările, în toate cercurile sociale. Pentru acest scop se oferă deosebit înserarea în „FOAIA POPORULUI“. . . . Informații să dau și comande să primesc la administrația „FOIA POPORULUI“.

Un mijloc de infrumșeare și de un efect minunat sunt renumitele medicamente universale

Crema și săpunul MARGIT

ale lui FÖLDES 1679

Crema-Margit e liberă de unsoare și infrumșează numai decăt. Prețul 1 cor.

Săpunul-Margit alui Földes depărtează, după vre-o câteva zile de folosire, piatrucile, petele de ficat de pe față și toate boalele de piele. Prețul 70 fileri.

Se capătă în toate farmaciile, drogeriile și parfumeriile. Comandele peste suma de 6 cor. se efectuează pretutindenei franco

Coloman de Földes, farmacie Arad.

În Sibiiu, se capătă la farmaciile: Carl Fritsch, Guido Fabritius, Gastav Meltzer, fabrică de săpun și parfumerie, J. C. Molnár, Carl Morscher, drogerie, Carl Müller și Carl Pissel. În Agnita la: V. Fröhlich. În Sighișoara la: A. V. Lingner. În Mediaș la: Josef Oberth.

Cu prețul de jumătate!

Garnitură de albituri completă numai cu cor. 6.90

Din cauza îngrămădirii depozitului, sunt silit a pune în vânzare 10.000 garnituri de albituri de chifon (giolgiu) de atlas lucrate, cari constau din următoarele: 1 cămașă pentru dame, 1 corset și o păreche ismene pentru dame, din clifon (giolgiu) de atlas suprafin excelent, cu broderii late bogate, intocmai dupăcum se arată în chipul aci alăturat, pe lângă prețul de jumătate de numai cor. 6.90. La cumpărare de 3 garnituri deo-

da să se adaugă gratuit un pieptar corset drăguț, înzestrat cu broderii bogate și cu pantălii de mătăasă.
Singura vânzătorie cu rambursă
S. Swoboda, Wien, III/2,
1764 Hiessgasse 13-348

MOBILE lucrate solid și conștientios . . .

333

se pot comanda la

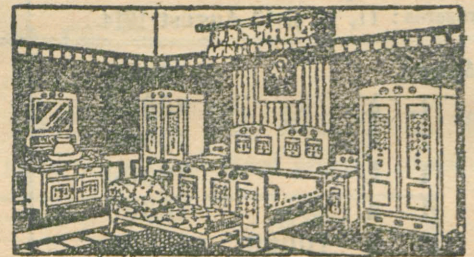
EMIL PETRUȚIU

Fabrică de mobile

SIBIIU — NAGYSZEBEN, str. Sării 37

Specialist în:
mobile de tot felul pentru tineri nou căsătoriți, mobilări de hoteluri, vile, institute, cafenele și restaurațiuni

— Telefon Nr. 47 —
cu legătură la com. întreg

Atelier propriu de tapiserie
Se lucrează după planuri artistice

Rabat deosebit pentru România

la

Warenhaus Grünberger

casă de cumpărare de primul rang
SIBIIU, Strada Ciznădiei
— Palatul comandei de corp —

Pentru dame mantae, bluse, rochii, jupe, poane, capoate

Pentru domni raglane, haine complete, pantaloni, mantae de ploaie, gileturi moderne

— Specialitate —
în haine pentru băieți și fetițe 1665

În interesul propriu să cercetați acest depozit

SAM. WAGNER,

Prima turnătorie de fier Sibiană, mare fabrică de mașini agricole și industriale, atelier de mori și mare prăvălie de fier

Sibiiu-Nagyszeben,

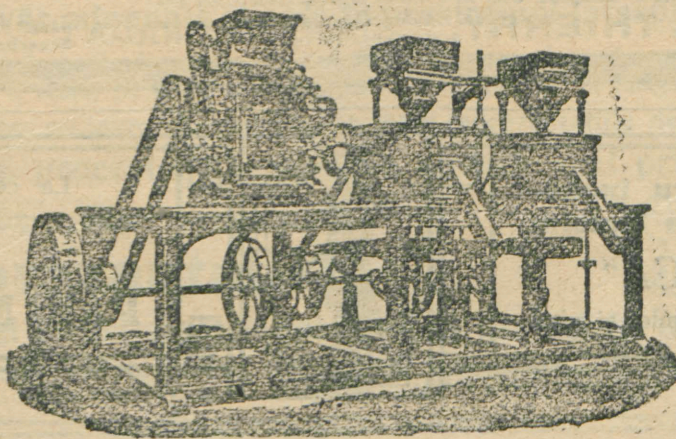
Târgul fânului
— Nr. 1 —

Atențiune!

1536

Doritorii de-ași procura mori, cilindre pentru asortat făină, pietrii de mori de orice calitate, tot soiul de mașini și unelte agricole, mașini de lână, piua pentru abale (postav) tot soiul de motoare dela cel mai mic și până la cel mai mare, cu un cuvânt tot soiul de mașini precum și Traverse, Cement, Trestie, Chei pentru ziduri, toate fierăriile trebuincioase la clădiri (edificări).

În bogata și bine asortata sa prăvălie de fier se găsesc toate sculele pentru mese-riași fierari, tâmplari, dulgheri etc., cu

prețurile cele mai moderate și condițiuni foarte avantajoase.

Cine are lipsă de ceva din aceste specificite obiecte, să nu cumpere dintr'alt loc până nu se va informa în prima linie la marele fabricant Wagner, atât despre calitatea celui obiect, cât și despre prețuri și condițiuni.

Acesta e cel mai bun izvor de procurat marfă de primul rang și în comparație foarte ieftin.

Nu Vă lăsați seduși de agenți, mergeți sau scrieți în persoană la sus numita firmă.

Cataloge se trimit gratis și franco.

Ocaziune favorabilă!

Din cauza sezonului înaintat, vând toate stofele de lână pentru costumuri și bluse cu **15%** rabat, pe lângă **bani gata.**

Fiecare să se convingă pentru a se putea folosi de această ocaziune deosebit de favorabilă

1753

Modenhaus FRIEDRICH BINDER
 str. Cisnădiei 25 mai nainte RUDOLF TRENTINA **SIBIIU** str. Cisnădiei 25

Tâțâni cel mai bun fabricat

se pot cumpăra foarte avantajos și ieftin la 1710

ANDREIU RIEGER
 prăvălie de fer în SIBIIU

Ludovic Ferencz

croitor de bărbați
 SIBIIU, strada Cisnădiei Nr. 12
 recomandă p. t. publicului cele mai noutăți de toamnă și iarnă în mare asortiment.

Noutățile

sosite chiar acum, pentru haine de bărbați stofe englezești, franțuzești și indigene, din cari se execută după măsură cele mai moderne vestimente precum: Sacko, Jaquete și haine de salon, cu prețuri foarte moderate.

Deosebită atențiune merită noutățile de stofe pentru pardisiuri și „Raglan“, cari se află totdeauna în depozit bogat.

Asupra reverențelor confecționate în atelierul meu, lasi permit a atrage deosebita atențiune a On. domni preoți și teologi absolvenți. — În cazuri de urgență confecționez un rând complet de haine în timp de 24 ore. — Uniforme pentru voluntari, cum și tot felul de articole de uniformă, după prescripție creștina cea mai nouă.

Chiar și ranele mici pricinuesc dureri!

Cea mai renumită, de 40 ani în mil de cazuri încercată, veritabilă și antiseptică **Salba de casă de Praga**

este cel mai bun scut în contra tuturor necurătenilor pielii, aprinderilor de răni, împiedecă durerile, vindecă sigur și repede și este în urma efec ului său excelent, probat în mai multe cazuri, o saibă alinătoare la boalele vesicatoare (un fel de beșici de piele), și care în urma bunătații sale, n'ar trebui să lipsească din nici o casă.

Expedarea se face zilnic, pe lângă trimiterea banilor înainte, și costă: 1 doză 70 fil., 4 doze cor. 3-16; 10 doze cor. 7— și se trimite francate în toate stațiunile.

B. FRAGNER, furniser de curte c. și r. farmacia „La vulturul negru“, Praga, Kleinseite, Colțul dela Nerudagasse Nr. 203. — Depozit în farmaciile din Austro-Ungaria.

Toate părțile ambalajelor poartă „Marca scutită prin lege“

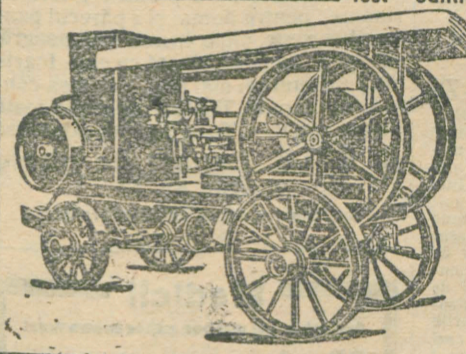

Renume universal
 are ciasul de buzunar marca „Sirena“ cu coperiș săritor 14 car. aur american double, anker-remontoir ce merge 86 de ore. Prin cumpărarea în trecei produceri din aceste ciasuri, mă aflu singur în poziție a putea oferi pentru prețul grozav pe ieftin de 4 cor. 90 bani acest cias, care posedă un mecanism prima elvețian, astfel că nici nu se poate deosebi de un cias de aur, ce costă 100 cor. Pentru mersul regulat garantez 5 ani.

1 bucată 4 cor. 90 bani, 2 bucăți 9 cor. 50 bani. Mai departe oferă un cias „Gloria“, de argint, pentru buzunar, cu 8 cor. 60 bani. La oricare cias se alătură în cinste un lanț elegant aurit. Nu e nici un risc. Schimbarea e permisă sau se dau banii înapoi. Trimiterea cu rambursă prin

S. KOHANE, export de ciasuri
 Krakau, Nr. 15. 1762

Societatea pe acții și fabrică de motoare cu gaz în Dresden, HILLE

Cea mai veche și mai mare fabrică specială din Germania-de-mijloc de motoare de tot felul și de instalațiuni cu gaz aspirător. Reprezentantă generală **HÄLMAR ERNÖ, inginer BUDAPEST** VI. Podmaniczky-u. 4/N. Telefon 22—76 **Motoare** cu benzin — cu gaz petroleu ulei crud gaz de pământ sist. Diesel cu gaz aspirător în toate mărimile. Cercetarea inginerului și calculații gratis. 1602

Depozit bogat sortat!

A. Henrich & W. Müller

Prima fabrică de piele sibiană Sibiu, Bachgasse Nr. 3—5, își recomandă fabricatele lor precum: tălpi pentru opinci din piei întregi de boi și bivoli, Vaches-Croupions și tălpi de bivoli cu margini și fără margini în diferite calități.

Mai departe se află în depozitul fabricii un mare asortiment în **Părechi de opinci tălate pentru femei, bărbați și copii. Brandsohlkipsen și diferite bucăți de tălpi căzute. Pici de vacă de vachs, lucii sau și în pregătirea lor Pitlinguri de vachs, Kipse de vachs, Pici de vițel de vachs, Pici crepate de vachs, Roxplittlinge, Mastboxe, Roxcais, Chevreaux** în diferite fărbi și fabricate. **Pici de oaie în fărbi diverse. Căptușeli de oaie.** Asortiment bogat în toate necesitățile aparținătoare pantofăritului și cismăritului și în calapoade.

Călcăie de gumă. Diferite lacuri, creme și mijloace pentru conservarea ghetelor. În despărțământul nostru propriu să pregătesc, la dorință și după măsură, toate părțile de sus la ghetete (fețe) prompt și pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Prețuri solide! Fabricate proprii! **Serviciu conștient exact!**

Viță americană altoită precum și viță americană pentru altoit,

cu și fără rădăcină, în diferite varietăți furnizează renumita și de mulți ani recunoscută ca cea mai de încredere pepinieră.

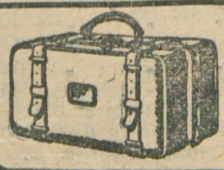
Fr. Caspari

Mediaș—Medgyes (Nagyküküllő vm.) Serviciu conștientios. = Soluri garantate. Catalogul se trimite la cerere gratis și franco. În catalog sunt publicate mai multe scrisori de mulțumire, primite din toate părțile țării, astfel că înainte de a face comanda, oricine poate cere informațiuni în scris sau verbal dela dñii proprietari cari mi-au trimis acele scrisori și se pot convinge astfel de absoluta încredere ce a pot avea în firma de mai sus. 1314

Atelier de curelărie, șelărie și colerărie ORENDT G. & FEIRI W.

Telefon 313 (odinioară Societatea curelarilor) Telefon 313 Strada Cisnădiei 45 — SIBIIU — Helfauergasse 45

Magazin foarte bogat în articole pentru cărotat, călărit, vânat, sport și volaj, poclăzi și procovățuri, portmonee și bretele solide și

alte articole de galanterie cu prețurile cele mai moderate. Curele de mașină, curele de cusut și legat, Sky (vârzobi) permanent în depozit.

Toate articolele din brânsele numite și reparatura lor se execută prompt și ieftin. — Liste de prețuri, la cerere, se trimit franco. = Comande prin postă se efectuează prompt și conștientios = Mare depozit de hamuri pentru cai dela solurile cele mai ieftine până la cele mai fine, copertoare (șoluri) de cai și cofere de călătorie. 62

Carol Albert

croitor pentru bărbați **SIBIIU** strada Faurilor

recomandă p. t. publicului pentru sezonul de primăvară și vară bine sortatul seu depozit de **Stofe indigene și străine** pentru pregătirea de haine bărbătești moderne corăspunzătoare la toate pretensiunile. Principiul meu este: Serviciu conștientios și neescepționabil.

